B101/A/16/1+

NATIONAL LIBRARY
SEP 16 1971
BIBLIOTHEQUE NATIONALE

THE LATVIAN NEWSPAPER FOR CANADA AND U.S.A.

Published twice weekly by the Latvian Relief Society of Canada „Daugavas Vanagi", Business Office: 491 College St., Toronto 174, Ontario, Canada. Editor-in-Chief: KRISS SIDARS. Telephones: 921—7121: 465-7902. United States Editorial Offices — New York: Editor — V. IRBE, 4035 Rombouts Ave., Bronx N. Y. 10466, U.S.A. Chicago: Editor — I. ŠIMANE, 5524 N. Luna Ave., Chicago, Ill. 60630. U.S.A

SATURDAY, AUGUST 14, 1971

LATVIJA
AMERIKĀ

61. N-R. SESTDIENA, 1971. G. 14. AUGUSTS 21. GADS

SECOND CLASS MAIL REGISTRATION NUMBER 2249 Cena 35 centi

LATVIEŠU LAIKRAKSTS AMERIKĀ
Iznāk divas reizes nedēļā — trešdienās un sestdienās. Izdevējs — Latviešu aprūpes biedrība Kanadā „Daugavas Vanagi". Atbildīgais redaktors: KRISS SIDARS. Redakcija: 125 Broadview Ave., Toronto 250, Ont., Canada; tālr. 465—7902. Birojs: 491 College Street, Toronto 174, Ont., Canada; tālr. 921—7121. Nujorkas redakcijas vadītājs: V. IRBE, 4035 Rombouts Ave., Bronx N. Y. 10466, U. S. A. Tālrunis 994—7917. Čikagas redakcijas vadītāja: I. ŠIMANE, 5524 N. Luna Ave., Chicago, Ill. 60630, U.S.A., tālr. 774—5744. Redaktors Eiropā: V. SKULTĀNS, 605 Offenbach/Main, Waldstr. 28 West-Germany. Austrālijā: Ed. Smugajs, 28 Taffs Ave., Lugarno, NSW 2210, Australia.

Austrālijas DV dāvana organizācijas 25 gadu atcerei — Latviešu leģiona piemiņas standarts.

Par Latvijas brivibu

LATVIEŠU LEĢIONA PIEMIŅAS STANDARTA IDEJA UN RAŠANĀS

Kā jau agrāk ziņots, Austrālijas DV saime izgatavojusi un dāvinājusi organizācijai īpašu Latvijas leģiona piemiņas standartu, kuŗu organizācijas 25 gadu darba ateceres aktā 4. jūlijā Toronto Austrālijas valdes priekšsēdis Valentīns Rolavs kopā ar savas zemes vanagu delegāciju nodeva DV organizācijas priekšniekam Vilim Hazneram, kas to savukārt nodeva tālāk Kanadas DV saimei glabāšanai uz 5 gadiem līdz DV 3. globālajām dienām Anglijā. Divas dienas iepriekš notikušajā DV centrālās valdes sēdē V. Rolavs organizācijas vadībai savukārt jau bija nodevis šī standarta gada albumu jeb grāmatu, kuŗā dokumentēta ne vien šī standarta ideja un rašanās, bet arī iesvētīšana pagājušajā gadā Austrālijā. Šis goda albums līdz nākošajām DV globālajām dienām 1976. gadā glabāsies DV namā Toronto iekārtotajā karavīru piemiņas mūzejā.

Standarta goda albums ir grezniem ādas vākiem, to centrā Latvijas armijas saulīte oriģinālkrāsās un devīze „Par Latvijas brīvību!", bet apakšdaļā sudraba plāksnītē iegravējums aicina: „Daugavas Vanagi, sasauksimies ar Latviešu leģiona piemiņas standartu." Vāka iekšpusē otra sudraba plāksnīte ar iegravējumu vēstī: „Ojāra Bisenieka veltījums jauno dienu cīņu draugiem — 7. III 1970. g."

Albuma sākumā ievietotas notis ar tekstu kantātei jauktam korim, šolobalsij un ērģelēm „Vēl dzīvos Latvija!", ko Leģiona piemiņas standarta iesvētīšanas dienai DV Melburnas nodaļas rīko tajās Kalpaka un Leģiona dienas svinībās pērnā gada 7. martā komponējis tenors Ernests Māršaus pēc Zinaīdas Lazdas dzejoļa „Ticība". Pēc krāsu uzņēmuma, kas rāda standarta kāta grezni izveidoto uzgali kokgriezumā ar sudraba apkalumiem, seko Austrālijas DV valdes priekšsēža V. Rolava standarta iesvētīšanas dienā rakstīts vēlējums: „Lai šis standarts būtu vienotāja zīme latviešu vīriem un jaunekļiem svešumā, lai tas būtu spēka zīme, kas nekad neļaus pagurst latviešu tautas sīkstajai izturībai, lai tas būtu liecība mūsu cīņas garam, kas bija, kas ir un kas būs..."

Nākošajās lappusēs teicamos krāsu uzņēmumos parādītas standarta abas puses un sniegts tā vēsturiskais pamatojums:

„Lai atceramies otru pasaules karu... Lai atceramies draudus mūsu tautai un tēvzemei... Lai atceramies bezgalīgās aizrestoto vagonu rindas, kuŗās tūkstošiem latviešu aizveda pretim iznīcībai Sibirijas plašumos. Šī pieredze izkristallizēja vienu domu — mums jāaizstāv sava tauta, jāaizstāv sava zeme pret mūsu vēsturisko ienaidnieku, krievu imperiālismu, kas no laika gala zem dažādiem karogiem tīkojis pēc mūsu svētā mantojuma Latvijas. 1941. gadā saformējās pirmie latviešu brīvprātīgo bataljoni. To skaits auga — radās 2. brigāde un 1943. gada sākumā Latviešu leģions.

Latviešu leģions, kuŗš komplektējās no mūsu tautas zieda, bija mūsu pēdējā cerība. Leģionā un citās vienībās iestājās un tajās iesauca aptuveni 8⅓ no Latvijas pilsoņu kopskaita. Tas ir teorētiskais maksims, ko tauta no sava dzīvā spēka spēj kaŗa gadījumā iesaukt aktīvā kaŗa dienestā. Leģions bija latvju vīru un jaunekļu lielās tēvzemes mīlestības, pašaizliedzības un varonības spilgtākais apliecinājums. Leģionāri cīnījās apstākļos, kur varonība bija vairāk nekā varonība šī vārda parastajā izpratnē. Šī cīņa prasīja visaugstākos morālos spēkus, jo ar katru dienu kļuva skaidrāks, ka mums šis kaŗš ir zaudēts. Leģionāri cīnījās pārcilvēcīgi līdz pēdējai kaŗa dienai un pēc kaŗa kā atsevišķi individi vēl daudzus gadus partizāru grupās, prātā paturēdami tikai vienu domu — nosargāt kaut vai tikai brīdi ilgāk mūsu tautu un tēvzemi.

Latvju tauta Leģionā un citu vienību rindās zaudēja aptuveni 80.000 kritušo un bez vēsts pazudušo. Šis ir visspilgtākais apliecinājums leģionāru tēvzemes mīlestībai un varonībai. Ja ar šo upuri Leģionam nebija lemts pasargāt tēvzemi un tautu no otrreizējas nokļūšanas Pad. savienības jūgā, tad par to nav vainojams latviešu kaŗavīrs. Nav arī noliedzams, ka tikai Leģiona cīņas un nestie upuri pavēra iespēju 100.000 latviešiem atrast patvērumu brīvajā pasaulē. Praktiski par katru brīvībā nokļuvušo latvieti ir samaksāts ar viena latviešu kaŗavīra dzīvību. Apzina, ka ir darīts viss cilvēcīgi iespējamais, ir vienīgā neatņemamā balva, kuŗu ieguva vēl dzīvi palikušie leģionāri.

Lai Latviešu leģiona piemiņas standarts ir simbols šai varonībai, lai tas kļūst par vienotāju visiem, kam vēl svēts Latvijas vārds, lai tas kļūst par ceļa rādītāju visiem, kuŗi, Leģiona tradīciju turpinot, grib cīnīties par Latvijas un latviešu tautas brīvību. Nepagursim un našaubīsimies, ka šis standarts reiz lepni plīvos blakus mūsu valsts karogam brīvajā Latvijā."

Standarta tapšanas norise bijusi šāda: Domu par standartu, kas būtu reizē Latviešu leģiona piemiņas simbols, 1967. gadā ierosināja mākslinieks O. A. Bisenieks Melburnā, iesniedzot priekšlikumu ar zīmējumu. Austrālijas DV 16. salidojumā 1967. gada 30. decembrī Adelaidē delegāti šo ierosinājumu pieņēma. Ideju ar zīmējumu nosūtīja DV centrālajai valdei, kuŗa pēc saņāšanās ar citu zemju DV valdēm standarta projektu apstiprināja. Austrālijas DV 17. salidojumā 1968. g. 31. decembrī Sidnejā dēlegāti projektu uzdeva reālizēt Melburnas nodaļai, atvēlot 500 dol. izdevumiem. 1969. gada sākumā V. Rolavs lūdza A. Veidi uzņemties Latviešu leģiona piemiņas standarta reālizēšanas vadību, pieaicinot komiteju. O. Bisenieks uzņēmās darināšanas darbu izkārtošanu. 1969. gada decembrī DV 18. salidojumā Melburnā delegāti lēma par standarta iesvētīšanu 1970. gada 7. martā Melburnā un par tā dāvināšanu DV centrālajai valdei, paziņojot to DV 25 gadu jubilejas svinībās 1971. gada jūlijā Toronto, Kanadā, kopā ar goda grāmatu.

Standarta simboliku goda albumā jeb grāmatā sniegtajā izrakstā no meta autora 1970. gada vēstules deviņ pats O. Bisenieks, rakstot: „Pēc 25 gadiem Latviešu leģiona piemiņas standartam izvēlētie raksti un krāsas savā sali kumā atspoguļo tā laikmeta vēsturisko misiju, kas Leģionam smagās cīņās bija jāiznes. — Nesīsim šo standartu tālāk par godu un piemiņas zīmi saviem leģionāriem, kuŗiem nebija lemts to sagaidīt, bet tai pašā elpas vilcienā iecirtīgi cildina komūnistisko valsts iekārtu par labāko un taisnīgāko zem saules.. Tādā kārtā tā apzināti mazinājusi, ja ne iznīcinājusi, Atlantijas chartas nozīmi, kas taču paredz katrai tautai izvēlēties sev piemērotāko un atbilstošāko valsts formu. Padomju Savienības rīcība vēl šobaltdien ir pilnīgā pretstatā ar Atlantijas chartas principiem un deklarācijām. Paradoksāli, ka šis valsts signatūra jo projām eksistē visu pārējo valstu parakstu starpā, kas redzami deklarācijas tekstā ko visas parakstītājas valstis, izņemot Padomju savienību, apņēmīgi un ar goda prātu arī cenšas īstenot.

Jānožēlo, ka neviena no šīm valstīm vai nu nav vēlējusies vai nav bijis drosmes divdesmit gadu laikā norādīt uz Padomju Savienības nevēlēšanos ievērot un īstenot chartas astoņus paragrafus. Sistēmatiski ignorējot Atlantijas chartas noteikumus, Padomju Savienība izplētusi savu varu un terroru visos virzienos, kļūstot par milzi, kas savu stiprumu izaudzējis ar rupjiem politiskiem pārkāpumiem.

Atlantijas charta nav vienīgais dokuments ar starptautisku nozīmi un svarīgumu, ko Padomju Savienība ignorē. Šai chartai vēlāk sekoja padomju parakstītā „Cilvēku tiesību deklarācija" (ar 28 paragrafiem), kuŗas 3. un 4. punktā noteikts, ka ikvienam ir tiesība uz dzīvību, brīvību un personīgu drošību un ka nevienu nedrīkst turēt verdzībā. Arī zem šī dokumenta lasāms Padomju Savienības liekulīgais un noziedzīgais paraksts.

P. Grods

Sidrabenes nometnes bērnu un jaunatnes

SPORTA SVĒTKI

SVĒTDIEN, 15. AUGUSTĀ SIDRABENĒ

Sākums plkst. 10 ritā

Sporta nodarbības un sacensības vada Kanadas latviešu sporta apvienības darbinieki

Eduards Silkalns

Latviešu skola iepazīstina ar sadzīves vērtībām

„Austrālijas Latvietis" savu 23. jūlija numuru galvenokārt veltījis Latviešu apvienības Austrālijā 20 darbības gadiem, ko tā atzīmēja 23. un 24. jūlijā, viesos ierodoties arī Brīvās pasaules latviešu apvienības valdes priekšsēdim Uldim Gravam. Austrālijas latviešu laikrakstā šai sakarā veltīti daudzi raksti LAA līdzšinējai un turpmākai darbībai. LAA skolu daļas vadītājs E. Silkalns pakavējies pie vietējām latviešu skolām, sava apcerējuma virsrakstā izcelot: „Skolotāji, kas strādā ar prieku un nekad nestreiko!" Par apakšvirsrakstu viņš izvēlējies „Kāpēc Austrālijas tautieši sūta savus bērnus latviešu skolās?", sekojošajā rakstā mēģinot dot atbildi uz šo jautājumu. Kaut E. Silkalns raksta par Austrālijas latviešu skolām un vietējiem apstākļiem, viņa teiktais tikpat labi attiecināms arī uz Ziemeļamerikas latviešu skolām, tādēļ var interesēt arī ASV un Kanadas latviešu sabiedrību, it sevišķi bērnu vecākus. E. Silkalns raksta:

Ap šo laiku, kad 20 gadu pastāvēšanu atzīmē Latviešu apvienība Austrālijā, uz apmēram tikpat lielu darba gadu skaitu var atskatīties vairums mūsu skolu. Pagātnē daudzas pazīmes likās norādām, ka Latvijas un latviešu tautas stāvoklis drīz vien radikāli mainīsies mums labvēlīgā virzienā. Bērnu latviskajai nedēļu nogaļu izglītībai, tātad, šķita tāda paša gluži praktiska vai vēl praktiskāka nozīme un vērtība kā austrāliešu ikdienas skolām. Kad 1953. gadā Melburnas latviešu biedrības sestdienas skolas (tagadējās Daugavas skolas) papildklasē ar priekšlasījumu viesojās rakstnieks Jānis Sarma, viņš mums, toreizējiem skolēniem, teica: „Jūs esat tā paaudze, kam būs smagi jāstrādā, atjaunojot Latviju. Jūsu bērniem tad atkal klāsies vieglāk, viņi varēs būt laimīgāki."

Jau piecdesmito gadu otrā pusē skolu darba idejiskie pamati mainījās. Arvien biežāk un biežāk sākām runāt par iespēju, ka trimda ieilgs. Idejiskie pamati, tātad, it kā apsviedās uz diametrāli pretējo pusi: latviska izglītība vairs nešķita gluži tik nepieciešama bērniem, cik paši bērni šķita nepieciešami savai skaitliski dilstošajai un pārtautošanas briesmu apdraudētajai tautai.

Kālab vēl arvien vairāki simti Austrālijas latviešu ģimeņu sūta savus bērnus latviešu skolās? Vai tā būtu pienākuma apziņa pret savu tautu, nacionālā sirdsapziņa, par ko mūle runājām? Var jau būt, ka zināma loma pieder arī tai, taču domāju, ka tagadējā vērtību un augstāku ideālu noniecināšanas laikmetā, kas raksturīga visai rietumu pasaulei, kāda porcija cinisma un vienaldzības pret kopīgo lietu būs pielipusi arī mums. Skolu apmeklēšanas iemesli būs meklējami drīzāk kur citur nekā nacionālajā sirdsapziņā, vienalga, cik skaista pēdējā vārdkopa arī izklausītos.

Būsim reālisti. Atzīsim, ka latviešu skolu panākumu atslēga meklējama gluži kur citur nekā tajos novados, ko apzīmējam ar skaistākajām frazēm. Pavisam vienkārši: mēs — tēvi, mēs — mātes, sūtām savus bērnus latviešu skolās tāpēc, ka mēs viņus mīlam. Ņemos apgalvot, ka pat tad, ja mani nebūtu no nacionālās sirdsapziņas ne kripatiņas, un pat tad, ja es būtu cieši nolēmis nekad neatgriezties Latvijā, kad tā būtu atguvusi zaudēto brīvību, — jā pat tad es savus bērnus sūtītu latviešu skolā.

Vismaz četros veidos latviešu skola spēj ievērojami papildināt pilnvērtīgu individuālu veidošanās procesu, varēdama ietiekties tādos personības augšanas novados, kādi ikdienas austrāliešu skolai pāliek sveši Uzskaitīsim šos latviešu skolas īpatos devumus:

1) Latviešu skolas saviem audzēkņiem dod identitātes piederības apziņu, piesaista viņus līdzīgi domājošu un līdzīgu pagātni pieredzējušu grupai (Tieši tas pats attiecas uz Ziemeļameriku! — red.). Šāda piederības apziņa psīchologu un sociologu skatījumā ir ārkārtīgi svarīgs faktors cilvēka garīgā līdzsvara veidojumā, īpaši mūsdienu lielpilsētnieciskajā vidē. Piederības izjūtas (sense of belonging) trūkums, starp citu, ir viens no galvenajiem pašnāvības iemesliem. Lai cik vērtīgas būtu tādas bērniem pieejamas brīvā laika nodarbes kā baleta vai klavieru stundas, piederības izjūtu tās nespēj dot tādā nozīmē kā pašu tautības skola.

2) Latviešu skola vienā pašā nedēļas dienā bērnus iepazīstina ar vairāk sadzīves vērtībām un ētikas un morāles jēdzieniem (labs — launs, vērtīgs — nevērtīgs, pareizs — nepareizs) nekā austrāliešu valsts skola visā nedēļā. (Arī tas pilnībā attiecināms uz Ziemeļameriku! — red.) 25 mūža gadus esmu pavadījis vispirms kā skolnieks un pēc tam kā skolotājs 16 dažādās latviešu, vācu un austrāliešu skolās, un no paša pieredzes varu apgalvot, ka dzīves ziņas līdzdošanā austrāliešu valsts skolas (arī amerikāņu un kanadiešu, — red.) ļoti ievērojami atpaliek aiz latviešu un vācu skolām. (Tas, protams, nenozīmē, ka austrāliešu skolas būtu sliktas skolēnu apgādātājas ar zināmām; tāpat gribētos ticēt, ka austrāliešu privātskolas dzīves ziņai un vērtībām pievērš lielāku uzmanību.) Ir pamats sagaidīt, ka visietekmīgākie dzīves ziņas pārnesēji bērnos būs gados vecāki skolotāji, kas paši no bagātīgās dzīves pieredzes pie kā-

(Beigas 8. lpp.)

Noziedzigais paraksts

14. AUGUSTA APRIT ATLANTIJAS CHARTAS 20. GADADIENA

Otrā pasaules kaŗa laikā, pēc un publicējot, abām rietumu lielkaujas kuģa Ziemeļatlantijas okeanā, Nufaundlendas piekrastē, Savienoto Valstu prezidents Ruzvelts un Lielbritanijas premjērs Čērčils 1941. gada 14. augustā parakstīja un publicēja abām valstīm kopēju deklarāciju, kas izteica vispāratzītus principus abu valstu pēckaŗa politikā un bija uzskatāma par plašu un noteiktu bazi pēckaŗa starptautiskās attieksmēs. Šai deklarācijai deva skanīgu nosaukumu — Atlantijas charta, ietverot to astoņos paragrafos. Analizējot saturu, atklājās, ka ja chartu īstenotu, pasaulē būtu lielāka drošība, visas tautas būtu brīvas un patstāvīgas, vienotas sadarbībā, izslēdzot jebkādu territoriālu iekāri. Chartā jebkuŗai tautai bija noteikta brīvība un tiesības uz neatkarību.

Der citēt dažus šīs ārkārtīgi svarīgas un nozīmīgās deklarācijas paragrafus:

2. paragrafs: (Savienotās Valstis un Lielbritanija) nevēlas redzēt jebkādas territoriālas pārmaiņas, kas nesaskan ar attiecīgo tautu brīvi izteikto gribu.

3. paragrafs: (Savienotās Valstis un Lielbritanija) atzīst, ka visām tautām ir tiesība izvēlēties savas valsts formu, kādā tās vēlas dzīvot, un vēlas, lai suverēnās tiesības un patstāvība tiktu atdotas tautām, kam tās ar varu atņemtas.

Nav ne mazāko šaubu, ka abi deklarācijas autori bija apņēmušies ievērot visus chartas noteikumus un viņu valstis to savā pēckaŗa politikā pierādījušas darbos. Atlantijas chartu radot valstīm bija tālejoši mērķi pasaules mērogā. Tādēļ tūdaļ pēc publicēšanas zem chartas noteikumiem parakstījušies citu valstu reprezentanti apņēmībā, ka deklarācija uzskatāma par nesatricināmu bazi pasaules mieram, tautu sadarbībai un brīvībai.

Tikai mazliet vairāk nekā vienu mēnesi vēlāk, 1941. gada 24. septembrī, šai deklarācijai pievienojās arī Padomju Savienība — valsts ar citu valstu brīvības un patstāvības iznīcināšanas tiekšmēm visā savā kailumā un nejēdzībās. Parakstot Atlantijas chartu, uz Padomju Savienības „sirdsapziņas" jau gulēja trīs iznīcinātās Baltijas valstis, kuŗas arī vēlāk vairs neatguva patstāvību. Ar visbriesmīgākajām iznīcināšanas metodēm un agresīvo politiku tā bija satriekusi brīvās Igaunijas, Latvijas un Lietuvas neatkaribu. Tādā kārtā Padomju savienība ignorēja pašas parakstīto cēlo deklarāciju, pārvēršot to par nenozīmīgu papīra strēmeli. Arī Otrā pasaules kaŗa beigu posmā tā vairākām tautām un valstīm Eiropā laupija brīvību un tiesības uz pašnoteikšanos, zemiski un noziedzīgi izrēķinoties ar tautām ir fiziski, ir garīgi.

Liekulība un meli ir viens no padomju politikas stūrakmeņiem kopš oktobra revolūcijas līdz mūsdienām. Vai nu tā būtu Apvienoto Nāciju vispārējā sanāksme vai cits iestādījums, kuŗā izpaužas ideoloģiju pretiskības, Padomju Savienība allaž stūrgalvīgi un neatlaidīgi uzsvēruši, ka iestājas par tautu, sevišķi mazo tautu, tiesībām un nacionālo pat-

stāvību, bet tai pašā elpas vilcienā iecirtīgi cildina komūnistisko valsts iekārtu par labāko un taisnīgāko zem saules.. Tādā kārtā tā apzināti mazinājusi, ja ne iznīcinājusi, Atlantijas chartas nozīmi, kas taču paredz katrai tautai izvēlēties sev piemērotāko un atbilstošāko valsts formu. Padomju Savienības rīcība vēl šobaltdien ir pilnīgā pretstatā ar Atlantijas chartas principiem un deklarācijām. Paradoksāli, ka šis valsts signatūra joprojām eksistē visu pārējo valstu parakstu starpā, kas redzami deklarācijas tekstā ko visas parakstītājas valstis, izņemot Padomju savienību, apņēmīgi un ar goda prātu arī cenšas īstenot.

Jānožēlo, ka neviena no šīm valstīm vai nu nav vēlējusies vai nav bijis drosmes divdesmit gadu laikā norādīt uz Padomju Savienības nevēlēšanos ievērot un īstenot chartas astoņus paragrafus. Sistēmatiski ignorējot Atlantijas chartas noteikumus, Padomju Savienība izplētusi savu varu un terroru visos virzienos, kļūstot par milzi, kas savu stiprumu izaudzējis ar rupjiem politiskiem pārkāpumiem.

Atlantijas charta nav vienīgais dokuments ar starptautisku nozīmi un svarīgumu, ko Padomju Savienība ignorē. Šai chartai vēlāk sekoja padomju parakstītā „Cilvēku tiesību deklarācija" (ar 28 paragrafiem), kuŗas 3. un 4. punktā noteikts, ka ikvienam ir tiesība uz dzīvību, brīvību un personīgu drošību un ka nevienu nedrīkst turēt verdzībā. Arī zem šī dokumenta lasāms Padomju Savienības liekulīgais un noziedzīgais paraksts.

P. Grods

Nākošās DV globālās dienas notiks Anglijā

DAUGAVAS VANAGU CENTRĀLAS VALDES SĒDE TORONTO (NOBEIGUMS)

Necerēti raitās sēdes norises laikā Austrālijas DV valdes priekšsēdis V. Rolavs nodeva DV globālo dienu rīcības komitejas priekšsēdim E. Krūkam Melburnas DV dubultkvarteta Kursa standartiņu nodošanai tālāk kādai vīru koŗa vienībai Kanadā. Visumā maz laika prasīja arī pieņemto rezolūciju, ierosinājumu un atzinumu apspriešana, centrālajai valdei gandrīz visus ieteikumus arī pieņemot. Apstiprinot ideoloģiskās nozares atzinumus (skat. LA Nr. 57), valde atzina, ka nozares darbā vairāk vērības jāveltī kultūras un sporta jautājumiem. Bez debatēm pieņēma ārējās informācijas nozares vadlīnijas (skat LA Nr. 56), tāpat iekšējās informācijas nozares vadlīnijas (skat. LA Nr. 57),noliemjot aicināt visas DV nodaļas un apvienības iegādāties informācijas darba labākai veikšanai nule izdoto reportiera rokas grāmatu. Jaunatnes nozares atzinumus un ierosinājumus (skat LA Nr. 59) valde vienojās apvienot, saskaņojot vietām atšķirīgos ieskatus. Pieņēma arī vanadžu vadlīnijas un vanadžu sanāksmes ieteikumus (skat. LA Nr. 54 un 57), nolemjot, ka zemes valdēs vanadžu priekšniecei ir balss tiesības. Nevienam nebija iebildumu arī pret aprūpes nozares atzinumiem (skat. LA Nr. 58), tāpat pret sporta darbinieku sanāksmes lēmumiem (skat LA Nr. 57), apstiprinot arī visām zemēm vienveida nozīmi, kas nēsājama pie sporta tērpiem.

Vairāk debašu izraisīja kultūras nozares iesniegumi (skat. LA Nr. 53). No nozares mūzikas referenta I. Saksa minētajiem DV kultūras darba prioritāšu 11 punktiem valde par neīstenojamiem atzina divus: 5. punktu, ka jārada jauni varoņepi literātūrā vai mūzikā, vai arī abas šīs mākslas apvienojot, un 9. punktu, ka darbs jāuzņemas DV organizācijai, ja latviešu centrālās organizācijas galvenās mūzikas prioritātes negribētu veikt. Valde pieņēma kultūras nozares pārstrādāto DV emblēmas metu, lai turpmāk tā visās zemēs būtu vienāda. Pārrunājot J. Norviļa godalgotā dziesmu krājuma izdošanas finansēšanu, kuŗai Latviešu dziesmu svētku biedrība Kanadā jau piešķīrusi 1000 dol., bet tāda pati summa jāsagādā arī DV valde atzina, ka šim globālajām dienām izsludināto 3 kultūras balvu 3000 dol. kopsummas atlikums šai vajadzībai nav izmantojams, bet saglabājams līdzīgu sacensību rīkošanai organizācijas 30. gadasvētkos. Nepieciešamo 1000 dol. sagādi J. Norviļa dziesmu krājuma izdošanai valde uzlika par pienākumu atsevišķajām zemēm, nolemjot, ka ASV jāiemaksā 340 dol., Anglijai 210 dol., Kanadai 160 dol., Austrālijai 130 dol., Vācijai 110 dol. un Zviedrijai 30. dol., atlikušos 20 dol. kopīgi sagādājot pārējām DV darbības zemēm, kuŗu saimes ļoti mazas. Par šīm iemaksām katra zeme bez maksas savu koŗu vajadzībām proporcionāli saņemtu zināmu eksemplāru skaitu, bet eventuālā peļņa par pārdotajiem dziesmu krājumiem paliktu centrālajai valdei. Gunas Ikonas dzejoļu krājuma „Kodols", kuŗam literātūras sacensībā piešķīra 250 dol. atzinības balvu, izdošanu atlika uz vēlāku laiku, kaut E. Krūka bija ierosinājis to izdot jau tagad, atvēlot 500 dol. no literātūras balvai paredzētās summas atlikuma.

Izlemjot saimnieciskās nozares darbinieku sanāksmes ieteikumus (skat. LA Nr. 58), valde apstiprināja atzinumu, ka visur, kur tas vēl nav darīts, iegādājami savi nami, iekārtojamas grāmatnīcas vai grāmatu galdi un citi saimnieciski pasākumi. Tā kā saimnieciskie darbinieki savā sanāksmē bija lēmuši arī par DV mēnešraksta un laikraksta „Latvija Amerikā" izdošanas jautājumiem, valde pārrunāja arī tos. DVM apgāda vadītājs K. Bencons ziņoja, ka žurnāls pagaidām iznāk bez piemaksām, bet vispārējai dārdzībai ceļoties un abonentu skaitam neaugot, piem., nākošā gadā nepieciešams paaugstināt abonēšanas maksu. Taču ar saimniecisko darbinieku sanāksmē paredzēto paaugstinājumu pietiktu tikai vienam gadam, jo jārēķinās ar izdevumu tālāku augšanu, tādēļ K. Bencons ieteica jau nākošajā gadā ieteikto abonēšanas maksu paaugstināt vēl par 50 centiem, lai tad 3 — 4 gadus iztiktu bez jauniem paaugstinājumiem. Pret to iebildumi bija J. Utināham, A. Mežalam u. c., valdei debašu beigās nolemjot palikt pie abonēšanas maksas paaugstinājuma pirmprojekta, vajadzības gadījumā to pēc gada paaugstinot par jaunu. Bija dzirdama arī neapmierinātība par DVM nekārtīgu iznākšanu. Šai sakarā valde nobūtu lieticīgi, vajadzētu tikai lūgt atprasīšanas tiesības pagarināt uz vēl 25 gadiem, jo palīdzību apsolījis prof. E. Andersons, kuŗam iespēja pie šiem materiāliem piekļūt. Vispārējs atzinums bija, ka 2. sējums izdodams jau 1972. gadā, kaut trūktu daļa vajadzīgo materiālu, jo būs tik un tā serijas nobeigumā izdodams papildsējums ar iepriekšējās grāmatās ievīsušos kļūdu labojumiem un eventuāliem papildinājumiem. Tajā tad varētu publicēt arī trūkstošos 2. sējumam paredzētos materiālus. Serijas 1. sējums izdots 3000 ek semplāros, otru vienojās iespiest tikai 1300, kas dabiski paaugstinās grāmatas cenu. Valde atzina par apsveicamu Anglijas ierosinājumu šīs grāmatu serijas saīsinājumu vēlāk izdot arī angļu valodā.

Ideoloģiskās nozares ieteikumā nolēma, ka pie DV centrālās valdes radāma īpaša apgāda nozare, ko vadītu ģenerālsekretārs saziņā ar saimniecības nozares vadītāju un prezidiju. Valde arī atzina, ka izstrādājami Leģiona piemiņas standarta lietošanas un glabāšanas noteikumi, lūdzot to veikt standarta dāvinātājus — Austrālijas DV saimi, ieteicot standarta glabāšanu ik uz 5 gadiem uzticēt pēdējo globālo dienu rīkotājiem. Bez debatēm sēdē pieņēma DV organizācijas stājas deklarāciju sakarā ar 25 darba gadiem (skat LA Nr. 57) un jubilejas noskaņojumā bija arī devīgi ar apbalvojumiem, piešķirot 40 zelta nozīmju un 58 centrālās valdes atzinības rakstus (skat LA Nr. 56). Centrālās valdes budžeta projektu 1972. gadam, kas bija izstrādāts ar 27.700 DM ienākumos un izdevumos, atstāja nepieņemtu, kaut revīzijas komisija to bija atzinusi par reālu. Taču sēdes dalībniekiem vairāki posteņi likās nereāli un pat nesaprotami, tādēļ nolēma, ka šo projektu vēl apspriedīs atsevišķās DV zemju valdes. DV 3. globālās dienas, apvienotas ar organizācijas 30. gadasvētkiem, 1976. gadā apņēmās organizēt Anglijas DVF saime, bet vēl 5 gadus vēlāk Austrālija.

Sēdes nobeigumā V. Hazners ziņoja, ka Atlantic Film sabiedrības vadītājs A. Jekste piedāvājis par 40.000 dol. izgatavot speciālu filmu par DV organizācijas dzīvi un darbu, taču sēdes dalībnieki par šo piedāvājumu neizrādīja interesi, nebija pat debašu.

Vtr.

AZĪTIS — MAZO DRAUGS

Sidrabenes nometnes iemītnieku mīlulis šovasar ir mazais gaŗausa inais āžu mazulis „Morics". Visi to grib apglāstīt, arī Sandra Kendele (labajā pusē, svītrotajā krekliņā), kas ieradusies nometnē ar savu brāli no tālās Labradoras, lai varētu vasaru pavadīt latviešu bērnu pulkā. Foto: J. Līgers

LATVIJA

61. N-R. SESTDIENA, 1971. G. 14. AUGUSTS

GALVENĀ REDAKCIJA TORONTO

Atbildīgais redaktors (dzīvokli un vakaros): Krūs Sidars, 34 Pasadena Gardens, Toronto 325, Ontario; tālr. 766—2261.

Redakcijai tiesības manuskriptus pēc vajadzības isināt. Neizlietotos manuskriptus neuzglabā, bet uz vēlēšanos sūta atpakaļ, ja pievienota pastmarka (Kanadā) vai starptautiskais pasta kupons (citās zemēs). Ar autora vārdu vai iniciāliem parakstītajos rakstos izteiktās domas ir rakstītāja personīgo ieskats un ne katrā gadījumā atbilst arī redakcijas viedoklim.

Abonēšanas maksa Kanadā un ASV — par mēnesi $2.50, 3 mēn. $6.00, 6 mēn. $11.50, 1 gadu $21.00. Atsevišķa numura cena 35 centi. Sludinājumu maksa: sludinājumu daļā $2.20, bet tekstā $4.20—$6.40 par 1 collas slejas teipu. Sarīkojumu kalendārī $1.- par katru datumu vienā numurā.

Kārlis Marksa privātā dzīve

Šveices universitātes docents Arnolds Kinclijs sarakstījis plašu grāmatu par Kārli Marksu, raksturodams viņu par cilvēku, kuŗā apvienojies ģeniālisms ar nervu sabrukumu. Viņa jūtu dzīve bijusi primitīva un infantila, viņa pasaules uzskatos ir paranojas pazīmes. Autors jautā, vai Marksa būtu vispār varējis uzrakstīt savus darbus, ja viņa nervi nebūtu stipri cietuši.

Kinclijs atsaucas uz ārstiem un vēstulēm, kas liecina, ka Marksa visu mūžu cietis no ādas slimības, furunkuļiem, hemoroidiem, vēdera aizcietējumiem, nervozas vemšanas, aknu kaites un žults lēkmēm. Medicīniski visām slimībām varējis būt tikai viens cēlonis — nervu darbības traucējumi. Marksa ļoti bieži slimojis un arī, lai izvairītos no svarīgiem lēmumiem, izlicies slims.

Kinclijs apraksta, kā Marksa strādājis. Viņš nerakstījis regulāri, tikai kad iedomājies un tad ļoti ātri. Rakstīšanas dzinulis bijis naids un nicināšana. Viņš bieži rakstījis afekta stāvoklī un bieži arī bijis dvēseles satraukumu ietekmē. Viens no Marksa kompleksiem bijusi mazvērtības apziņa ebreju izcelsmes dēļ. Zināms, ka viņa tēvs Heinrichs Markss, advokāts Trīrā, lai nezaudētu tiesības darboties par advokātu, bijis spiests 1817. gadā pāriet luterānismā. Marksa tēvu par to nevainojis. Marksa māte pārgājusi luterānismā tikai piecus gadus vēlāk. Viņa, pēc Marksa domām, bijusi skopa, jo nekad nedevusi tam naudu. Markss nemīlējis māti, viņš nemīlējis arī jūdaismu.

Pēc Kinclija domām normāla cilvēka jūtas Marksā bijušas ļoti primitīvā līmenī. Šo uzskatu apstiprina arī Marksa tieksme uz pornogrāfiju. Viņa sarakste ar Engelsu pilna vulgārām un banālām piezīmēm par draugu un paziņu mīlas intrigām. Viņš arī ar lielu patiku meklējis un citējis pornografiskas vietas Dantes, Pjetro Aretino u. c. rakstnieku darbos.

Kinclija grāmata varētu likties aizspriedumaina, bet uzmanīgi to lasot, jāatzīst, ka autora vērtējumi pamatoti uz faktiem, kas ņemti no Marksa, viņa radinieku, tuvāko draugu un ārstu vēstulēm.

St.

Visi kļūst sarkani . . .

Pensilvēnijas universitātes sociologs Dr. Dāvids Gotlībs, kas prezidenta Džonsona laikā izraudzīts par „lietpratēju" nabadzības apkarošanai ASV, stāsta, ka nabadzība šai zemē tik šausmīga, ka tie 11.000 brīvprātīgie jaunieši, kas, sākot ar 1965. gadu iestājušies organizācijā VISTA (Volunteers in Service to America), lai palīdzētu pētīt nabadzības problēmu, un iestāšanās aptaujās uzdevušies par konservātīvajiem vai demokratiem, pēc iepazīšanās ar „drausmīgo" nabadzību ASV visi kļuvuši sarkani. . .

Šo pasaciņu, ko pauž „nabadzības apkarošanas eksperts" Gotlībs, varētu arī uzklausīt, ja nezinātu, ka komūnisti „aiz sirsnības" sūta savus lietpratējus „nabadzības apkarošanai" uz ASV, lai gan padomijā nabadzība nesamērīgi lielāka. Daudzi ASV laikraksti tomēr šādus atzinumus uzņem nopietni un izplata ziņas, ka „nabadzība ASV padara laudis par komūnistiem. . ."

Sk.

● Arabu sociālistu apvienības — vienīgās politiskās partijas Ēģiptē — kongress piešķīris prezidentam Sadatam pilnvaras rīkoties, lai padzītu žīdus no okupētajām arabu territorijām. Kongresa sesijas beigās Sadats norādīja, ka vēl šogad nepieciešama politiska un militāra akcija, lai to panāktu. Arabu sociālistu apvienībā ir 1700 biedru.

(125. turpinājums)

Iedomāsimies tagad Kugu un viņa darbības un radīšanas apstākļus. Viņam nebija domu biedru, viņš nevarēja cieši sadarboties ar autoru, skaņražiem, režisoru, aktieriem — sava amata perfektiem pārzinātājiem ar augstu vispārēju un profesionālu izglītību. Gara dzirkstis nevarēja šķilt gara dzirkstis, jauna ideja rosināt jaunu ideju. Mūsu skatuves gleznotājam bija jānodarbojas pilnīgā vienpatībā. Viņa stāvoklis bija grūtāks tālab, ka viņš savas dekorācijas veidoja pretējas tām idejām, kuŗas bija iecerējis un gribējis autors. Jānis Kuga — Uguns un nakts skatuves gleznotājs un tērpu radītājs — bija viens. Viņam nebija ne padomdevēju, ne līdzvērtīgu rosinātāju, ne drosminātāju. Padomus un rosinājumus gaidīja no viņa.

Viss tas jāievēro, sveŗot krievu baletu dekorātoru un Kugas panākumus salīdzinātājos vērtību kausos.

Bet uzmanību! Vai mūsu dekorātors nebūtu varējis saņemt rosinājumus, jā, pat paraugus no tiem pašiem krievu baletu dekorātoriem, kaut piemēram, no Aleksandra Benuā, par kuŗu lielā profesionālā prese teica, ka viņš ir „viens no visu laiku lielākajiem teātŗa dekorātoriem?" (Theatre and Stage, London, I, 189. lpp.).

Pirmais tikpat izšķirīgais, cik proziskais jautājums ir: vai Kuga Benuā gleznojumus Armidas paviljonam redzēja? Uguns un nakts premjēra notika 1911. gada februārī, Armidas paviljona pirmizrāde Parīzē 1909. gada maijā, pusotra gada agrāk. Laika secībā Kuga būtu varējis Paviljonu Parīzē redzēt, ja vien nebūtu tai laikā bijis Latvijā. Kuga tātad nav Paviljonu redzējis? Tomēr. Kuga to ir redzējis. Viņš to redzēja Marijas teātrī Pēterpilī 1907. gada 25. novembrī, kad Armidas paviljons pieredzēja savu pirmizrādi. Tai laikā viņš darbojās tai pašā ķeizariskajā Marijas teātrī — Pēterpils lielajā operu un baletu namā.

Aleksandrs Benuā savu darbu pirmoreiz uzveda Ķeizariskās baletu skolas izlaidumā ar nosaukumu La Tapisserie Enchantée — Burvīgais gobelēns, ar vēlāko, paliekošo nosaukumu Armidas paviljons. Parīzē balets parādījās tieši tāds, kādu to bija dabūjuši redzēt Pēterpils baletomani.

Savu darbu Benuā bija radījis kopā ar Marijas teātŗa diriģentu komponistu Nikolaju Čerepņinu (1875—1945), spožāko tā laika choreografu Michailu Fokinu (1880—1940) un ar izcilākajiem jauniem baleta spēkiem teātrī. Baleta libretu scenāriju, dekorācijas un kostīmus viņš bija gatavojis pats..

Ideju baletam viņš bija atradis Parīzē, nu viņš tai aizveda tās bērnu atpakaļ jaunā tulkojumā — uz balerīnu puantēm.

Kuga tātad Armidas paviljonu ir redzējis. Bet vai starp tā dekorācijām un kostīmiem ir kaut attālākā līdzība ar Kugas darbu? Atbilde ir tikpat skaidra, cik katēgoriska: Līdzības te nav nekādas. Ne attālas, ne tuvas. Ne sižetā, ne traktējumā.

Benuā darbā mēs redzam Versaju, Luija XIV „lielo laikmetu", apcirpto dārzu stingro ģeometriju, otrā plānā piramidālās cipreses, aiz krūmotām alejām un pāri tām ceļas Armidas paviljons jeb pils, kas neatgādina ne Versajas pili, ne eleganto klasisko Mazo Trianonu, bet ir kaut kā rada „jezuitu barokam" ar trim fasādes lokiem un smailu tornīti, līdzīgu tam, ko savā laikā redzējām rotājam Rīgas pili. Lēzenas, platas kāpnes veda uz dibenplānu. Sānos zaļo stādu pasauli svaidzina lielas strūklakas, kas šļācas tieši augšup kā baltas ūdens egles.

Franču teātŗa kritiķis Žaks-Emils Blanšs par šo skatuves viziju rakstīja: „Šiem pasakainiem divertismentiem (divertissements miraculeux) dibenplānā ir bālgans prospekts, kas liek domāt par Veronēzes arhitektūru debesīm. Tām ir pērļu pelēkums,tās ir tāltālu, priekšu — uz balerīnu pusi krūmu un koku tumši, gandrīz metalliski zaļo lapojums. Prospekts un apcirptie košuma krūmi necīnās ar dabu. Apgleznotais audekls ir cilvēka radīts dekorējums bez pretenzijām, kas nemodulē, kā to dara akadēmiskie ainavnieki: beidzot, te ir krāsas, tie ir toņi. Lietas te ir minētas, bet nav izgleznotas tā, lai sacenstos ar tēlotājiem. Tas ir viss, kas ir vajadzīgs skatuvei. Nekādu viltus marmora tēlu, nekādu kokiem pielipinātu īstu lapu, tikai krāsains, sulīgs rosinājums (suggestion), kas nepieciešams tēlotājai darbībai."

Skatuvei esot jābūt sapņu vietai, tai neesot viss jāizsaka — garlaicības noslēpums esot visu pateikt (Voltērs dixit). Sapņa vārdā esot jāatsakās no īstenības atdarināšanas uz skatuves. Īstenības vietā jāliekot stilizējums, un stilizēt nozīmējot „izvilkt virspusē kāda laikmeta vai notikuma iekšējo sintezi". Tā par teātri bija runājis Meijerholds — simbolisma cīnītājs teātrī, kuŗam arī krievu baleta gleznotāji dāvāja savas simpatijas. Bet viņi, pretēji Meijerholdam, nemēģināja „izvilkt virspusē" kādu sintezi, viņi gribēja tikai palikšināt publiku ar pasakainu krāšņumu, ar pasaku lielajiem bērniem. Pakliedēt ikdienas pelēcību, rūpes, nogurumu; iejūsmināt ar mākslas perfekciju, ar mākslu mākslas dēļ, ar sajūtu, ka saskanīgais teātris — mūzika un deja, deja un dekorācijas rada perfektu baudījumu un aizbur prom tādā pasaulē, kur nav vārdu, nav gadu, nav disonances, nav ikdienas..

To spēj perfekts balets, to spēj perfekts teātris. Bet vai tas ir vienīgais, ko teātris spēj, un kas teātrim jāspēj? Minēsim tikai divi vārdus: Aischils un Sofokls. Vai tie mums neliek domāt par citu teātŗa dimensiju? Par citu teātŗa sūtību? Ne vairs vest cilvēku prom no sevis, nevis viņu klaidēt un kliedēt, bet vest cilvēku tuvāk savam es, celt viņa zemapziņā slēpto dienā, ļaut viņa dvēseles asniem lauzt stingro ārpasaules garozu, apzināti izteikt tikai jausto, atrast un atpestīt savu identitāti, savu cilvēcību — savu īpatību un līdz ar to savu cilvēcisko saderību ar brāli cilvēku. Būt ne virs viņa, ne zem viņa, bet vienā līmenī ar viņu, kā draudzīgi paceltas un saskandinātas pildītas kristalla glāzes.

Padarīt cilvēku īstāku, patiesāku, cilvēcīgāku un arī drosmīgāku — tāds ir augstākais teātŗa sasniegums traģēdijā. Palīdzēt cilvēkā atklāt ne tikai to, kas viņu šķir no cita cilvēka, bet arī to, kas viņu ar to vieno. Īsti mīlēt spējam tikai to, ko saprotam. Apzinoties piederību pie savas tautas, mēs saprotam arī citu tautu piederību viņējai. Achilejs, Odisejs, Samsons, Rolands — mums ir brāļi. Visi lielākie skatuves darbi rosinājuši cilvēcīgo cilvēka dvēselē, likuši tai ciest un gavilēt par skatuvē tēloto cilvēcīguma uzvaru, par neizbēgamo pametumu, par uzvaru pametumā, par dzīvību nāvē.

Vislielākais teātris ir tas, kas cilvēku padara jūtīgāku, cilvēcīgāku un viņam palīdz atrast savu identitāti, palīdz viņam kļūt vairāk nekā viņš bijis.

Teātris, kas ved uz cilvēka izkliedēšanos — pilda vajadzīgu funkciju, bet tikpat vajadzīgu un vajadzīgāku funkciju veic arī traģēdija. Atcerēsimies, ka mūsu skolotāji — sengrieķi no saviem drāmatiķiem uz katru komēdiju prasīja trīs traģēdijas. Viņi zināja, ko dara.

(Turpinājums sekos)

Grāmata jubilejai

MĀRAS JOSTA. ANDRIEVA NIEDRAS STĀSTI. TILTA APGĀDS, 1971. 224 LPP.

Ir taisnīgi, ka uz autora 100 gadiem Tilta apgāds laidis klajā grāmatu ar gavilnieka stāstiem un humoreskām. Negribētos tomēr pievienoties, ka tie apzīmēti par Niedras pēdējiem stāstiem. Visi stāsti grāmatā ir viņa cietumnieka laika darbi un bija iespiesti tā laika periodikā.

Titulstāsts „Māras josta" jau lasīts Latvijas pirmajos patstāvības gados „Latvī". Ja Latvijas laika kritiķi un publicisti šķiroja Niedras darbus vecajos un jaunajos — trimdas laikā sarakstītos, kuriem neesot iepriekšējo darbu literārās vērtības, tad tieši šai grāmatā lasītājs var pārliecināties, ka autoram ir tas pats vieglais stila plūdums kā lielajos darbos: „Skaidrā sirds", „Kad mēness dilst", „Bez paša pagātnes" u.c. Titulstāstā autors apcer tālo pagātni — 13. g. s. sākumu, kad pār Koknesi valdīja Polockas kņazs. Tieši tālās pagātnes tēlojumos autora iztēle lido viegli un brīvi un senos notikumus dara dzīvus un pārliecinošus, it kā paša acīm skatītus. Šo patieso, uz vēstures fona sarakstīto stāstu dara interesantu dzīvais notikumu tēlojums un priecīgais humors.

„Viktors Karlovičs" ir patiesībā kultūrvēsturiska eseja, ar lielu nozīmi mūsu garīgā dzīvē, jo ar to saistās mūsu klasiskās mākslas zieds. Ar segvārdu Viktors Karlovičs aizslēpušos, lasītājs pazīs jaunās Pēterburgas avīzes izdevēju Oskaru Rāviņu. Š. eseja parādījās „Latvī" ap 1926. g. un mūsu garīgās dzīves darbiniekos sacēla dzīvas pārrunas. Attēlotie notikumi risinājās ap gadsimtu maiņu, kad latvieši sāka cara Krievijā izveidoties par „kungu tautu". Par „kungu" kļuva arī Rāviņš, ticis draugos ar ķeizara brāli Michailu Aleksandroviču. Viņš ieradies Koknesē pie slimā rakstnieka Andrieva Niedras un aicinājis jaunām „Pēterburgas Avīzēm" par redaktoru, kuŗu koncesija viņam jau bija kabatā. Ar Michaila Aleksandroviča gādību avīze iznākusi bez cenzūras. Tādu priekšrocību piešķīra vienīgi retos gadījumos. Kaut gan viss bija labi domāts, laikraksts vienmēr cīnījās ar materiālām grūtībām un negodīgi izmantoja koncesiju devēju uzticību. Pēc piecu gadu pastāvēšanas laikrakstu slēdza. Izdevējs palika parādā redaktoram algu un līdzstrādniekiem honorāru. Jaunās „Pēterburgas Avīzes" pierāda, ka latviešu labās lietas ne ikreiz nokļūst īstās rokās.

Humoreska „Jankus Marcinkevičs", ja atmiņa nevil, periodikā parādījās atsevišķu stāstu veidā: „Čigānu laulības" un „Kā čigāns pie Juŗa krusta tika". Humoreskā ir daudz paša rakstnieka pārdzīvotā. Būdams Kalsnavas Vietalvas draudžu mācītājs, viņš ar šo klaiņu tautu daudz nodarbojies un arī iedziļinājās viņu dzīves veidā un liktenī. Bērnus čigāni kristījuši vai pie katra mācītāja, kam gadījies braukt garām, bet no laulībām izvairījušies. Jankus Marcinkēvičs, kas tīrīja mācītāja muižas purvus, reizē ar pašu mācītāju nokļūst cietuma politiskajā nodaļā, kur, sēžot uz vienas lāviņas, risinās čigāna stāsts par to, kā Pirmā pasaules kaŗa dabūjis Juŗa krustu. To tad rakstnieks attēlo savā veiklajā valodā un īpatajā stilā, darot visu stāstījumu interesantu. — Stāsts par „Nāves šausmām" bija iespiests divdesmito gadu vidū „Latvijas Sargā" pielikumā.

Grāmata izdota labā iespiedumā un glītā apdarē ar savdabīgu Ojāra Jēgena vāku.

J. Ezergailis

Edvarts Tūters

MELNAIS SNIEGS...

Laiks brāžas aulēkšiem — prom sapņus baida,
Uz palodas kas sēdušies bij man.
No dvēseles stūgām prieks vairs neatskan —
Visapkārt posts vien plaukst, tas sirdi svaida...

Sen jāiztiek bez Vidzemītes smaida,
Bez maiguma, kas cīruļdziesmās skan.
Te svešums palss un negars baigi tvan,
Te Labo Garu prom ar suņiem raida.

Vai kādreiz izkusīs šis melnais sniegs,
Kas bēdas briedina — kur bij reiz prieks?
To stundu gaidu es — tai pretim ietu.

Sen dienu labirints vairs nenes spietu
Tām skaistām cerībām, kas ir kā logs,
No kuŗa gaisma nāk, dilst tumsas slogs.

Mārtiņa Ziverta lugas

Fakts, ka Austrālijā jau kopš 1959. gada izdod M. Ziverta lugas, vairumam, šķiet, nav zināms, jo abonentu skaits brīvajā pasaulē ir tikai 475. Līdz šim iznākušas 23 Ziverta lugas un 2 to tulkojumi angļu valodā. Lugu nosaukumi sekojoši (skaitlis iekavās rāda, kuŗa tā ir sarakstīšanas secībā): Raķete (34.) 1959. g., Fiasko (35.) 1960. g., Rūda (31.) 1960. g., Čūska ((6.) 1960. g., Lielā Grēcinieku iela (30.) 1961. g., Zaļā krūze (26.) 1961. g., Kā zaglis naktī (37.) 1962. g., Minchauzena precības (19.) 1962. g., Meli meklē meli (29.) 1962. g., Kurrpurrū (38.) 1963. g., Četri skeči (24.) 1963. g., Tvans (27.) 1963. g., Vara (21.) 1965. g., Kāds, kuŗa nav (25.) 1965. g., Durnā Merga (39.) 1965. g., Cilvēks grib dzīvot (17.) 1966. g., Nauda (20.) 1967. g., Tīreļpurvs (12.) 1967. g., Ķīnas vāze (18.) 1967. g., Kalostra Vilcē (41.) 1968. g., Rīga dimd (42.) 1969. g., Pēdējā laiva (34.) 1970. g. un Āksts 1971. gadā (14.). Angļu valodā tulkotas un izdotas Āksts — „The Jester" un Rūda — The Ore".

Mazliet pakavēšos pie šī svariga drāmatiskās literātūras izdošanas darba attīstības gaitas. Sākums meklējams 1957. gadā, kad Ziverts viesojās Austrālijā, spēlēdams arī divās lugās — Lielā Grēcinieku iela un Pēdējā laiva. Par viņa viesošanos valdīja plaša sajūsma, sevišķi teātŗa ļaužu un teātŗa mīļotāju saimē. Tā radās ierosinājums, ka vaja dzētu izdot M. Ziverta lugas. Entuziasti sāka gudrot, kā to panākt un atskārta, ka bez Latviešu apvienības Austrālijā svētības un Kultūras fonda atbalsta ieceri nevarēs īstenot. 1969. gada 12. jūnijā LAA prezidijs A. Dukata vadībā atzina lugu izdošanas pasākumu un Kultūras fonds K. Niča vadībā piešķīra aizdevumu — 100 Austrālijas mārciņu. Pasākuma sekmēšanai pie KF nodibinājās Ziverta lugu izdošanās komiteja ar priekšsēdi Aleksandru Zariņu, tehnisko redaktoru Mintautu Eglīti (viņa „Salas" spiestuvē lugas iespieda) un grāmatvedi - kasieri Arvīdu Bērziņu. Šādā sastāvā komiteja darbojusies visu laiku un darbojas vēl šodien. Jo sevišķi cildināms A. Zariņa darbs pārstāvju un abonentu sameklēšanā visās pasaules malās, lugu propagandēšanā presē un vispār neatlaidīgajā pasākuma veicināšanā.

Mārtiņš Ziverts atsūtīja lugu sarakstu, vēloties, lai pirmo izdotu viņa visjaunāko lugu Raķete. Kādā vēstulē viņš rakstīja: Lugu iznākšanas secība nav svarīga. Un kādā citā vietā: „Varbūt ir labi kombinēt pārmaiņus lielākas lugas ar mazākām, lai izdevumi izlīdzinātos." — A. Zariņš šai sakarā paskaidroja, ka lugu izdošanas secību noteicis autors. Arī techniskā iekārtojuma ziņā M. Zivertam bijuši dažu neatsvaŗami padomi.

Apsvēra, ka ar 400 abonentiem lugas varētu izdot regulāri un bez subsidijām. Sākumā pieteicās tuvu pie 600 abonentu un lugu metienu pacēla uz 625 eks. (plus 50 brīveksemplāri), bet vēlāk abonentu skaits samazinājās. Komisijas locekļi strādāja bez atlīdzības, pārpalikumu izlietoja nākošo lugu izdošanai, izsūtīšanai, tulkojumiem svešvalodās (angļu) un autora honorāriem. Runājot par autora honorāriem, A. Zariņš norādīja: „Komūnistu lapa Dzimtenes Balss raksta „Bēdīga bilance" bija mūsu lugu izdošanas darbu nomelnojusi, piezīmējot, ka par autora honorāriem daudz nedomājot, Zīverta darbu izdošanu varot izbazūnēt par 'latviskuma saglabāšanu un kultūras misiju'. Mēs autoram noliekam 10% no izdodamo lugu vērtības. M. Zīverts par honorāru negribēja ne dzirdēt, aizrādot, ka lugas ir uzrakstītas un arī turpmāk tiks rakstītas, vai tās kaut kur iespiež vai ne.. Kad Zīverts saslima un viņam bija jāārstējas Vācijā, tad piespiedām pieņemt honorāru, kaut arī viņš pirmo reizi naudu atsūtīja atpakaļ."

A. Zariņš arī paskaidroja, ka pārstāvju aktīvitātes dēļ maksas par lugām ienākot labi un lugu izdošanas komiteja ne vien atmaksājusi KF aizdevumu, bet varējusi arī mazliet iekrāt nedienām. Paredzēts izdot vēl 8 lugas un grāmatu par M. Zivertā dzīvi un darbiem, bet ar to darbs nebeigsies, jo Zīverts gandrīz katru gadu saraksta pa lugai.

Brīvajā tirgū M. Zīverta lugas nav dabūjamas, bet jauni abonenti var pieteikties, sākot tikai ar 14. lugu Kāds, kuŗa nav, jo pirmās 13 lugas kļuvušas bibliografisks retums. Komisija vēlētos tās atpirkt no abonentiem vai mirušo abonentu piederīgajiem. Jauni abonenti var pieteikties tieši izdevējam, adresējot: A. Zariņš, c/o Australian Latvian Federation, 32 Parnell Str., Strathfield, NSW 2135 Australia.

Ed. Smugajs

Reportieŗu seminārs

Latviešu preses biedrības centrālā valde rīko reportieŗu semināru sestdien, 16. un svētdien, 17. oktobrī Ņujorkas draudzes namā Bruklinā, 564 2. ielā. Tā kā divās dienās nav iespējams izņemt visus jautājumus, kas būtu jāzina reportierim, nepieciešams izlasīt LPB izdoto A. Ruņģa „Reportieŗu rokas grāmatu" (dabūjama pie K. Ķezbera, 2727 N. Milwaukee Ave., Chicago, Ill. 60647). Dalībniekiem jāielāgo grāmatā lai varētu sekot tālākā darbā.

Trimdas apstākļos laikrakstu līdzstrādniekiem ar redakciju lieltumties ir tikai rakstveida saskare. Līdzstrādniekiem jāizvērtē, kādi raksti ir ar lokālu raksturu, ko ievietotu chonikās, un kādi ir vispārējas dabas. Nespēja to izvērtēt rada lieku darbu redakcijās, saīsinot rakstus, kā arī sarūgtinājumu rakstītājiem, kas nav apmierināti ar saīsināšanu.

Seminārā varētu mācīties atšķirt dažādo reportāžu veidus.

LPB pavasaŗa aptaujā vēlēšanos piedalīties seminārā izteikuši 12 dalībnieki, kā no jaunās, tā vidējās un vecākās paaudzes, no tiem 8 Ņujorkas apkārtnē. Pieteikšanās semināram pie Latviešu preses biedrības priekšnieka V. Irbes, 4035 Rombouts Ave., Bronx, N. Y. 10466. Ez.

ANNA MILLERE
beigusi Otavas universitāti ar B.A. gradu un ar augstāko uzslavu — zelta medaļu. Viņa studijas turpinās Toronto universitātes medicinas fakultātē ārstes grada iegūšanai.

Redakcijai iesūtīti izdevumi

„Osvalds Uršteins" — Amerikas latviešu teātŗa Vašingtonas ansambļa izdevums, 1971. Redaktors Jānis Kadilis, grafiskais iekārtojums Jēkaba Rasmaņa. Vāku zīmējis Evalds Dajevskis. 95 lpp.

„Reinis Zusters" — Collins Australian Artist Editions; Sidney, London — 1971. Mākslas vēsturnieka Dr. Loida Rīsa (Lloyd Rees) ievadvārdi.

„Mazputniņš" 150. n-rs, mēnešraksts latviešu zēniem un meitenēm visā pasaulē, jūnija numurs, Jaunatnes literārās biedrības Ceļinieks izdevums, vāku zīmējis Ēriks Magons, redaktors L. Streips, 32 lpp.

„Mazputniņš" — 151. n-rs, mēnešraksts latviešu meitenēm un zēniem visā pasaulē, jaunatnes literārās biedrības Ceļinieks šāgada jūlija izdevums. Red. Laimons un Līga Streipi.

„Kristīgā Balss" — Amerikas latviešu baptistu apvienības mēnešraksts, Nr. 7-8, šāgada jūlija un augusta burtnīca. Red. R. Ekšteins.

M. Ziverta lugu izdošanas komitej as priekšsēdis A. Zariņš (vidū) sarunā ar Latviešu apvienības Austrālijā prezidija priekšsēdi V. Eglīti (pa kreisi) un LAA kultūras fonda valdes priekšsēdi V. Dulmani.

KULTŪRAS CHRONIKA

Starptautiskā Penkluba kongress šogad notika Portorožā. Dienvidslavijā, no Latvijas Penkluba piedaloties Veltai Sniķerei. Konferences virstemats bija: „Kādēļ mēs rakstām", par ko oriģinālāko domu izteica franču rakstnieks Alēns Rob - Grijē — rakstīšana esot vēl nezināmā atklāšanas veids, rakstnieks rakstot, lai uzzinātu nezināmo. Sanāksmē piedalījās 200 rakstnieku no 27 valstīm, kā arī 5 pārstāvji no Pad. savienības, kas ieteica norobežoties no kaŗa romānu rakstītājiem, atņemot tiem Penkluba biedru kartes. Par Starptautiskā Penkluba prezidentu arī nākamajie 2 g. ievēlēja franču dzejnieku Pjēru Emanuēlu. Pēc V. Sniķeres iekatiem izvēle apsveicama, jo Emanuēls allaž iestājies par vārda un izteiksmes brīvību. Kādā kongresā viņš teicis: „Ja rakstniekam ilgu laiku liegta iespēja izteikties, viņam beidzot zūd ne tikai vēlēšanās izteikties, bet sāk arī likties, ka nav ko teikt, un tiek iedragāta pati izteiksmes funkcija."

Mākslinieks Juris Soikāns, kas vairākus gadus strādā par zīmēšanas un mākslas teorijas skolotāju Helmholcas ģimnazijā, Dortmundā, ar savu kibernētikā ieviržito mākslas mācību guvis ievērību ne tikvien Vācijas apmērā, bet arī ārzemēs. Jau pērn Soikāns piedalījās Starptautiskajā paidagogu kongresā Koventrijā, Anglijā, kā oficiālais Vācijas delegāts, referējot par mākslas uztveri un vietu skolā. Šovasar viņš bija aicināts piedalīties Somijas mākslas paidagogu kongresā Helsinkos. Arī tur Soikāns referēja par kibernētikas izmantošanu mākslā.

Dzejniekam Antonam Bārdam Latvijā piepildījušies 80 mūža gadi. Nesen viņam iznāçis dzejoļu krājums Puķe pagalvī, kuŗa saturā dabas lirika un lauku darba attēlojumi. Dzejnieks ilgāku laiku strādājis kolchozā, bet režīma apdziedāšanai tomēr nav atradis laiku.

Lūcijs Bērziņš

(10. turpinājums)

Vislielākā nenovīdība un skaudība citām tautībām bija pret baltiešiem, jo tie administrācijā ieņēma privilēģētu stāvokli. Austrālieši baltiešus kā centīgus darbiniekus, kas puslīdz ciešami pārvaldīja angļu valodu, ieredzēja labāk par citām tautībām. Atbildīgākos amatus parasti uzticēja latviešiem, igauņiem, lietuviešiem, arī ungāriem. Šie darbinieki dzīvoja vienā nometnes galā, tā saucamajā administrācijas blokā, ko pārējā nometnē dēvēja par 'baltiešu bloku'.

9.

„Iekšā. Ielaidiet iekšā! Kur ir komandants? Gribam runāt ar komandantu." Sekoja lamu vārdu birums poļu un ukraiņu valodā. Sasarkušām, nosvidušām sejām, vaļējos sagumzītos krekslos simt vīru bars drūzmējās ap ēdamistabas durvīm, dauzīdams dūrēm pa durvīm un draudēdams tās ielauzt.

„Kas tā par kārtību! Velns lai parauj! Vai neesam dzīvi cilvēki? Vai mums negribas ēst?"

Durvīs parādījās šaura sprauga un pa to apbrīnojami veikli izspraucās virtuves darbinieka Āvika druknais stāvs. Izteiktiem igauniskiem vaigu kauliem, plats un smagnējs, viņš nostājās ar muguru pret durvīm, skatīdamies iereibušo vīru sejās. Pacietīgi viņš sāka skaidrot, ka komandanta kungs nav atļāvis nometnes pusdienas izsniegt iebraucējiem viesiem.

„Viesi! Kas mēs par viesiem!" kliedza vīri. „Esam atbraukuši pie savām ģimenēm, ģimenes maksā par uzturu nometnē."

Igaunis nezaudēja pacietību. Atkal un atkal viņš sāka savu stāstāmo no sākuma, norādīdams, ka vīriem, kas iebraukuši no savām darba vietām, lai pavadītu trīs brīvās Lieldienu dienas nometnē kopā ar ģimenēm, nenākas brīvs uzturs. Nometne domāta sievietēm un bērniem! Vīriem par savu uzturu jāgādā pašiem.

Vīru bars kļuva arvien draudīgāks. Tie bija jau vienu brīvu dienu pavadījuši nometnē, dzerdami un spēlēdami kārtis. Nebija jau arī nekā cita ko darīt! Vajadzēja kādas pārmaiņas. Interesi varētu radīt kautiņš ar nometnes administrāciju. Un tā, no vienas barakas istabas uz otru ap pusdienas laiku izplatījās ziņa, ka visiem jāpulcējas pie virtuves durvīm, lai pieprasītu to, kas pienācās.

Āvika klātiene satrauktos prātus nenomierināja. Igauņa mierīgais runas veids, viņa mīkstā valoda tos kaitināja vēl vairāk. Viņš bija ienaidnieku pusē. Viens no baltiešiem. Viens no tiem, kas kungiem klanījās un izpildīja vagara vietu. Glumais igaunis!

Alkohola dvinga Āvika tuvumā kļuva arvien spēcīgāka un kaujas gaŗa pārņemtie vīri arvien vairāk tuvojās igaunim. Lamu vārdu birums dažādās slavu valodās kļuva stiprāks, vārdu izvēle plašāka un viņu nozīme sulīgāka, krāsaināka. Pēkšņi viens no trokšņotājiem piegrūda galvu Āvika sejai, iespļāva tam acīs un nošņāca: „Baltiešu cūka."

Āvika reakcija bija tikpat strauja. Ar neiedomājami ātru kustību, ko nemaz nevarēja gaidīt no flegmatiskā, miermīlīgā igauņa, viņš izrāva kādai sievietei, kas gadījās tuvumā, katliņu ar viru un iegāza karsto ēdienu spļāvējam sejā. Tad tikpat strauji šāvās atpakaļ, pazuda šaurajā durvju spraugā, nošvirkstinot aizšaujamai bultai.

Vīru bars acumirklī apklusa. Iereibušie vīri, nezinādami ko darīt, vērsa savus stiklainos skatienus uz aizslēgtajām durvīm. Aplietais nemiernieks pacietīgi slaucīja taukainās sakņu viras atliekas no saviem svētdienas svārkiem. Klusums bija tik liels, ka no barakas iekšpuses bija dzirdamas atsevišķās skaņas: trauku šķindoņa, bērnu balstiņas, sieviešu čalas.

Pastāvēju kādu laiku pie aizslēgtajām durvīm, vīru bars sāka pamazām virzīties uz ģimenes baraku pusi, lai — kā domāja nometnes administrācija — turpinātu Lieldienu svinēšanu.

Kādu pusstundu nometnē valdīja ierastais pusdienas laika klusums. Šķita, ka visi nometnes iemītnieki gulētu dienvidū, baudot Lieldienu svētku pelnīto atpūtu. Nekur nebija nevienas skaņas.

Anna bija atlaidusies gultā ar grāmatu rokā un pārdomāja incidentu ar iereibušajiem poļiem pie nometnes ēdamtelpas durvīm. Šoreiz briesmas, šķiet, bija aizgājušas garām.

Spalgs kliedziens iztraucēja viņu no snaudas:

„Poļi nāk, poļi nāk! Poļi nāk uz mūsu galu, lai sistu baltiešus!"

Anna skatījās pa istabas lodziņu, pa kuŗu varēja pārredzēt plato asfaltēto ceļu. Gaŗā ceļa galā bija redzams mazs putekļu mākonis, kas spožajā saulē viegli ņirbēja. Tas redzami auga lielāks, aizņemot visu ceļu pie tālajām barakām. Tad tas pārvērtās par laužu murzu, tītu putekļu mākonī. Varēja izšķirt atsevišķus stāvus.

„Poļi nāk, poļi nāk!" arvien vēl kliedza kaimiņiene, izskrējusi no savas barakas un skatīdamās uz kustīgo putekļu mākoni. „Tie meklē Āviku," tā kliedza histeriski, „bet tie piedraudējuši sist visus baltiešus."

Anna izskrēja ārā. Stāvoklis tai likās komisks. Kādus jokus dzīve varēja izspēlēt! Lai sit! Vismaz beigas būs neparastas. Tālajā Austrālijā kādā imigrantu nometnē to būs nositis iereibušu poļu bars. Vienīgā viņas vaina, ka ir latviete un strādā nometnes skolā par aptīrītāju!

Baraku iemītnieki, latvieši un igauņi, sadzinuši bērnus istabās, nezināja, ko darīt. Draudīgais pūlis nāca arvien tuvāk. Varēja jau skaidri atšķirt atsevišķus stāvus, dzirdēt kliedzienus un blaukoņu. Stāvoklis nebija patīkams.

Tad no kādas administrācijas bloka barakas atdalījās viegls, atlētisks stāvs. Tas ašiem, viegliem solīšiem devās tumšajam muskulim pretim un, skraidelēdams gar saniknoto pūli šurp un turp, pievērsa sev iereibušo vīru uzmanību. Vienam otram no varonīgā pūļa vīriem samisējās gaita, mērķtiecīgo kustību ritms sajuka. Tie mēģināja traucētāju noķert, nogrūst no ceļa, bet tas turējās viņiem dažus soļus priekšā. Vīri paātrināja savu skrējienu, bet arī skrējiena jaucējs kustējās ašāk. Tie pagausināja gaitu, bet vietuļais skrējējs arī kustējās lēnāk. Viens otrs polis izstiepa rokas, lai atlētu notvertu, bet tas veikli izlocījās un turpināja izaicināšanu. Kas bija šis veiklais skrējējs? Satrauktie latvieši un igauņi drīz zināja, ka tas bija kāds ungārs, savā dzimtenē pazīstams sportists, kas skriešanas sacīkstēs guvis neskaitāmas godalgas. Savu lietu tas prata. Arvien vēl skraidelēdams sīkiem solīšiem, tas iereibušo, putekļu mākonī tīto vīru baru nevirzīja uz neapbūvētu laukumu nometnes galā. Veikliem un viegliem solīšiem ungārs vienmēr turējās baram mazu gabaliņu priekšā. Viens otrs no vajātājiem pagura un turpat nokrita cietajā zālē. Cilvēku pudzeklis bija izveidojies par gaŗu čūsku, kuŗas astes galā palika iereibušie, kas vairs nevarēja ātri paskriet un nevarīgi tenterēja nopakaļ. Galvas gals čūskai vēl braši turējās dažus soļus aiz ungāra, kas savus vajātājus virzīja uz attālu eikaliptu puduŗa pusi. Vīru vienība kā neskaidri iezīmēta lente, kas pirms dažām minūtēm vēl bija veidojusi draudīgu, kompaktu masu, sagatavotu cīņai, tuvojās koku pudurim. No nogurušajiem skrējējiem vairs nekādi cīnītāji nevarēja izmākt. Nometnes baltiešu gals uzelpoja brīvāk.

(Turpinājums sekos)

Sidrabenes sākums un zelšana

PIRMĀ LATVIEŠU NOMETNE BRĪVAJĀ PASAULĒ ATSKATAS UZ 20 GADU DARBĪBU

Turot rokā glīto Sidrabenes bērnu un jaunatnes vasaras nometnes informācijas lapu, nevijus jāatceras 1951. gads, kad toreizējā latviešu sporta dzīves vadītāja Roberta Plūmes ierosmē Latviešu sporta apvienība Kanadā ar sajūsmu ķērās pie bērnu vasaras nometnes organizēšanas, vadoties ar domu, ka nometnē būs ne tikvien laba atpūta bērniem, bet tā palīdzēs tiem arī saglabāt mātes valodu.

Pirmo latviešu bērnu nometni brīvajā pasaulē atklāja Kanadas sporta saime īrētā pļavā Toronto tuvumā — Strītsvillē. Tā kā Sidrabene ir šīs nometnes tiešs turpinājums, tai šogad ir 20 gadu „jubileja" un, tātad, iemesls pakavēties pagātnē. Gadu vēlāk sporta vadība pārcēla nometni Sv. Jāņa draudzes tikko iepirktajā lauku īpašumā Saulainē, bet pēc gada R. Plūme ziņoja valdei, ka sporta apvienības nometne vēlrelz maina „dzīvokli" un pārceļas Sv. Andreja draudzes jaunieģūtajā lauku īpašumā. Labā atmiņā Sporta apvienības valdes sēde, kurā izraudzīja nometnei nosaukumu. Minēja daudz latvisku vietu vārdu, to starpā arī Sidrabeni, kas guva nedalītu atzinību. Šo nosaukumu visam īpašumam vēlāk pieņēma arī Sv. Andreja draudzes lauku īpašuma pārvalde.

Sākums bija grūts, bet sajūsmas pilns. Sporta vadība un sportisti, iesaistot ģimenes locekļus, strādāja nometnes labā bez atlīdzības. Bērnu nometnes jautājumi bija arvien LSAK valdes sēžu degpunktā. Arī tad, kad septiņus gadus vēlāk LSAK nolēma atdot nometnes vadību draudzei, sporta laudis arvien sekmējuši Sidrabenes bērnu nometnes darbu.

Pirmā nometņošanas diena Sidrabenē 1953. gadā beidzās ar pērkona negaisu. Pat pagaidu virtuves vēl nebija, bet ar malku kurināmie pavardi bija klajā laukā. Atskanot pirmiem pērkona grāvieniem, steidzāmies ar tikko izceptām aknām pannās paglābt vakariņas teltī. Nākošajā dienā pagaidu virtuvei ierīkoja nelielu nojumi, kas balstījās uz četriem stabiem. Īsti „sensācionālas" bija pirmās solidi būvētās celtnes, kuras atveda no Toronto: divi tramvaja vagoni. Vienā ierīkoja virtuvi, bet otrs noderēja personālam dzīvošanai. Tie laiki jau aizmirsti. Nometnei tagad ir moderna virtuve ar mašīnām un plītīm, neliela slimnīca ar istabām, kas apgādātas ar siltu un aukstu ūdeni, vasaras viesu māja, rokdarbu darbnīca, mazgāšanas ierīcēs, dušas telpas, biroja telpas un mākslinieka O. Grebžes skaistā brīvdabas bazniča. Arī brīvdabas skatuve ir nometnes rīcībā, kur laiku pa laikam nometņotāji rāda ainas no lat. viesu pasaku lugām.

Nodarbībām ir tenisa, basketbola, futbola, volejbola, bedmintona laukumi. Varens ir Sporta apvienības ierīkotais vieglatlētikas stadions, kas atbilst olimpisko stadionu izmēriem. Pirms vairākiem gadiem Sidrabenei izdevās arī izveidot labu peldētavu, uzceļot dambi, kas iztur pavasara plūdus un ledus iešanu. Savā laikā plānoja celt nometņotājiem kabīnes, bet papētījot apstākļus, domu atmeta, jo jaunatnei daudz labāk patik teltis. Teltis apgādāja dēļu grīdām un padarīja stabilākas pret vēju grūdieniem. Nometne ir bagāta visādiem sporta piederumiem, bet LSAK nāk talkā nometnei ar instruktoriem, lai rīki „neierūsētu".

Daudz gadu Sidrabenē ieradās jaunatne arī no tāluma, jo tai laikā ASV latvieši nebija paspējuši ierīkot nometnes. Arī tagad Sidrabenē ierodas ciemiņi no ASV, bet daudz mazākā skaitā. Sidrabene vēl joprojām pieder pie lielākajām latviešu nometnēm. Ja šogad pirmajā nedēļā tajā uzturējās tikai ap 50 bērnu, tad vēlāk, skautu nometnei beidzoties, viņu skaits tuvojās 100. Pašreizējais nometņotāju skaits jau pārsniedz simtu.

Nometnes kārtība ir priekšzīmīga, sevišķi zēnu telšu rajonā. Īpaša vērība veltīta sportam, par ko jāpateicas pašreizējam zēnu nometnes komandantam un arī LS AK, nākot talkā ar saviem sporta darbiniekiem. Pēdējos gados Sidrabenes nometņotājus apmāca peldēšanā, viņu prasmi pārbaudot Kanadas Sarkanā Krusta pārstāvjiem, kas izsniedz arī apliecības par attiecīgās pakāpes kursu beigšanu.

Sidrabenes pārvaldes priekšsēdis — bijušais Latvijas mestars sportā P. Plīsis iecerējis kādreiz noorganizēt pašreizējo un agrāko darbinieku un nometņotāju salidojumu Sidrabenē. Jācer, ka latviešu bērnu vecāki arī turpmāk rūpēsies, lai viņu jaunā audze nepalaistu garām izdevību būt latviešu nometnē. Tikai tie, kas ir bijuši nometnē saprot, cik milzīga nozīme ir nometnei rakstura audzināšanā, vēl vairāk, tā palīdz mūsu jaunatnei arī palikt latviskai.

Ž. Ž.

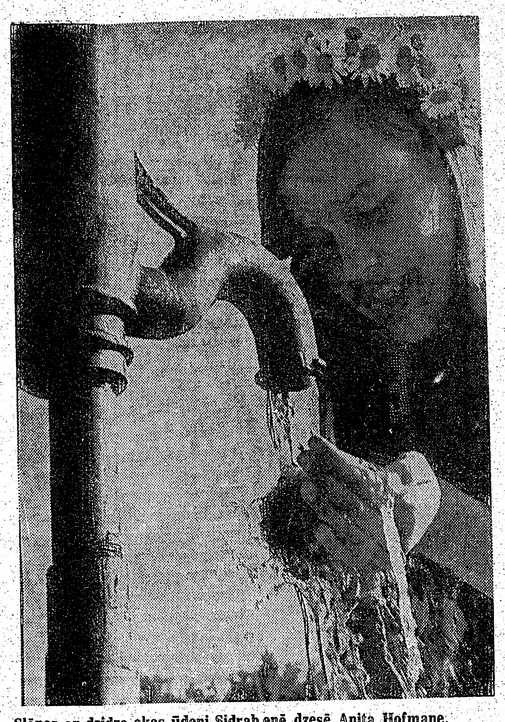

Slāpes ar dzidro akas ūdeni Sidrabenē dzesē Anita Hofmane.

Foto: J. Liģers

Atjautība, izveicība un izdoma 19. gadskārtā Saulainē

IESPAIDI TORONTO SV. JĀŅA DRAUDZES LAUKU ĪPAŠUMĀ

Svētki, ne tikai bērniem un jaunatnei, bet arī vecākai paaudzei, sākās piektdien, 30. jūlija vakarā ar filmas izrādi par Saulaini. Nākošās dienas rītā, tie turpinājās ar gudrības un veiklības sacensībām un nometnes bērnu darbu skati.

Ja sestdienas pēcpusdienā kādam gadījās pastaigāties pa ceļu gar upmalu, tas nevarēja paiet garām neredzējis glīti apaļās ripās sazāģētos koka klučus. Tā bija pirmā nodarbība gudrības un veiklības sacensībās. Ka arī Saulainē ir spēcīga „sieviešu liberācijas fronte" pierādīja fakts, ka šai nodarbībā piedalījās tādas meitenes, kas zāģi redzēja pirmo reizi mūžā.

„Vīrišķīgajām" nodarbībām (naglot, skrūvēt, rakt, zāģēt) sekoja „sieviškīgākas": ievērt diegu adatā, piešūt pogas, savērt krelles, kā arī tādas, kas piemērotas abiem dzimumiem — jautājumi par latviešu folkloru, vēsturi un ģeografiju. Sacensības vadīja Sv. Jāņa draudzes svētdienas skolas pārzine Anna Kurse. No 130 punktiem lielo zēnu grupā 113 ieguva Jānis Vimanis, vidējo (103) — Pēteris Reinbergs un mazo (101) — Pēteris Dāle. No meitenēm, lielo grupā — Anda Kukse (113), vidējo — Aina Tilupe (110) un mazo Natālija Gerba (108).

Visos laikos un vecumos bērniem arvien lielu prieku sagādājusi sevis „pārvēršana" dzīvniekā vai priekšmetā. Tā arī šestdienas pēcpusdienā gaŗā zosu gājienā devās dažnedažādi redzēti un neredzēti putni, dzīvnieki, futbolisti, koki, puķes, lai nonākot dančū vietā, raibā rindā, raitā ritmā, izgrieztu viens otru tautas dejās un rotaļās. Saulaines nometnes komandants Kārlis Jansons un meiteņu vadītāja Vija Udenāne bija lieliski atrisinājušas grūto un nepatīkamo masku godalgošanas jautājumu. Šoreiz ar „aklā ēzelīša" palīdzību saldumus un riekstus saņēma ikviens karnevāla dalībnieks.

Kad saules pēdējie stari vēl iekrāsoja rietumu pamali, pie Latvijas un Kanadas karogiem pulcējās nometnes bērni. Šīs karogu uzvilkšanas un nolaišanas ceremonijas ir daļa no nometņotāju darba dienas rutīnas. Pēc kopīgi noskaitītās tēvreizes nometņotāji un viesi devās uz ugunskura vietu.

Kā mudi Saulaines bērnu svētkiem nometnes vadītāji bija izvēlējušies „Mana tēvu zeme" un šādā noskaņā bija arī sagatavota ugunskura programma. To ievadīja un ugunskuru iededzināja slud. M. Ozoliņš no ASV, kas iepriekšējos gadus darbojās par nometnes garīgo vadītāju. Ugunskuram iedegoties, nometnes bērni kopīgi nodziedāja „Pūt, vējiņi."

Pirms uzvedumiem, Latviešu daiļamatnieku savienības Kanadā pārstāve Vilma Lauge, kas, tāpat kā iepriekšējo gadu, arī šovasar apmācīja nometnes bērnus rokdarbos un sarīkoja darbu skati, pasniedza savienības piešķirtās balvas mazajiem „daiļamatniekiem" un „mākslinieciņiem". Nometnes bērni savukārt ar dāvanu pateicās V. Laugei par viņas darbu un pūlēm tos apmācot.

Tad ugunskura programmas pieteicējs, skautu vadītājs S. Leimanis iepazīstināja skatītājus ar bērnu nometnes sagatavotajiem uzdevumiem. Meiteņu vadītāja Gunta Lauge iesāka ar Kurzemi — kā radies Rumbas ūdenskritums un Usmas ezers. Kamēr Gunta lasīja teiku, bērni tēloja notikumus.

Zēnu vadītājs Pēteris Krūka bija izvēlējies notikumus Zemgalē. Viņa pirmā teika saistījās ar zemgaļu brīvības cīņām un sarkanbaltsarkanā karoga rašanos. Brīdī, kad Pēteris lasīja par tumšo lietus mākoni, ko govju gane Babīte mēģinājusi „aizdzīt", arī virs ugunskura pēkšņi sabiezēja mākonis, kaut pamale bija gaiša. Kad teikā mākonis krita un „ūdens spainiem gāzās" (Babītes tēlotājam aiz apkakles), pārvēršot Babīti ezerā, arī ugunskura apmeklētājiem bija jāsacelj apkakles, jo arī īstais mākonis nobirdināja savu daļu.

— — —

Vadītāja Ingrīda Lakstīgala aizveda klausītājus uz Latgales zilajiem ezeriem, pašai stāstot un bērniem rādot, kā radies Lubāna ezers, bet no viņas vadītā otrā uzveduma skatītāji uzzināja, kāpēc jūrā sālš ūdens. Māra Vīmane ar mazo zēnu grupu aizceļoja uz Vidzemi — Burtnieku ezeru un Gaujas upi. Teiku virknes nobeigumā Maija Baruša ar zvēriem un putniem rādīja kā Daugava rakta.

Pulcēšanās pie ugunskura nav iedomājama bez kopdziesmām un te programmas vadītājs S. Leimanis iesaistīja visus skatītājus. Programmas nobeigumā nometnes komandants K. Jansons norādīja, ka iekām nometnes bērni un viesi dodas pie pieminekļa, visiem jāsaņem un jāaizdedzina svecītes. Uguns lente vijās un locījās pa piekalni, līdz, nonākot pie pieminekļa mūsu kritušajiem karavīriem, visas mazās uguntiņas saplūda dzīvās uguns krustā. Šeit atkal ar savu darbu un izdomu bija nākusi talkā Kuršu ģimene, pagatavojot lielu koka krustu, kurā nometnes bērni un viesi uzsprauda degošās svecītes. Vēlos dievlūdzējus archibīskaps A. Lūsis aicināja vienoties kopīgā korālī: „Ved mani Dievs...", dziedātu pēc J. Sibeliusa „Finlandia" motīva. Visiem aizejot, sveces krustā izdzēsa, lai otrā dienā, ziedu rotājumā, tās atkal iedegtu svētdienas rīta dievkalpojumam, kuŗu vadīja archibīskaps A. Lūsis. Vēlāk ieradās jauni viesi — prāvs skaits Sidrabenes bērnu un vadītāju, kas piedalījās gan kā skatītāji, gan aktīvi dalībnieki sacensībās sportā.

Ja priekšnesumi pie ugunskura iepriekšējā vakarā iepriecināja, tad svētdienas rīta uzveduma daļā tie sajūsmināja un pārsteidza ar labo organizāciju, lielisko izdomu un dalībnieku disciplīnu. Programmu ievadot, draudzes priekšnieks J. Koncis īsā uzrunā sveica svētku viesus un dalībniekus, bet Māra Briedīte iesāka to ar Jāņa Jaunsudrabiņa dzejoli „Mājās". Vēl deklamēja Astra Vītola un Daina Siliņa.

Gunta Lauge ar lielu sirsnību un prasmi bija strādājusi ar mazajām meitenēm, sagatavojot trīs tautas dziesmu uzvedumus: „Trīs priedītes siliņā", „Meita gāja uz avotu" un „Es maģa meitiņa", uzvedumu „galveno lomu" tēlojot mazajai Natālijai Gerbai. Sandra Brūvere un Maija Baruša bija sagatavojušas vingrojumus vidējām, Ingrīda Lakstīgala un Māra Vīmane — lielajām meitenēm, bet Ingrīda Lakstīgala un Ingrīda Vīmane vingrojumus ar bumbām abām grupām. Arvīda Ozoliņa vadīti mazie zēni spraigi meta kūleņus.

Programmu pabeidza ar zēnu nometnes vadītāja Pēteŗa Krūkas sagatavoto uzvedumu „Saulaines gars", kuŗā vidējie un lielie zēni „dzīvās bildēs" rādīja, kas nometnes apkārtnē atrodams un kā nometņotāji izmanto daudz un dažādos dabas dotumus. Bija patīkami vērot nometnes jaunā gadagājuma vadību — Kārli Jansonu, Viju Udināni un Pēteri Krūku, kas „aizkulisēs" grupēja un kārtoja „aktieŗus" uzvedumu secībā un rūpējās par mūziku.

Pēc pusdienas maltītes, virves vilkšanā spēkos mērojās Saulaines pārvaldes darbinieki un nometņotāji ar vadītājiem. Uzvarēja un balvu ieguva — jaunie.

Divas stundas pēcpusdienā bija veltītas izpriecai dažādās rotaļu un sporta ierīcēs, bet par cienastu bija gādājusi draudzes dāmu komiteja ar priekšnieci L. Jansoni.

Saulaines nometnē kopā ar vadītājiem dalībnieku skaits ir apaļš 100. Par labu un gardu uzturu arī sovasar gādā saimniece I. Šteinbacha ar palīdzēm, bet par nometņotāju veselību rūpējas žēlsirdīgā māsa A. Balode, Saulaines pārvaldes, draudzes un dāmu komitejas locekļi ar priekšniekiem A. Gaiķi, J. Konci un L. Jansoni, liekas, esam visur klāt, kur darāms kāds darbs.

Tonija Krūka

TORONTO LATVIEŠU KREDITSABIEDRĪBA

Latvian (Toronto) Credit Union Limited

491 College St., Toronto 174, Ont.

tel. 924-2775

maksā

5¼% PAR NOGULDĪJUMIEM

6% PAR ILGTERMIŅA NOGULDĪJUMIEM

Kreditsabiedrība izdara visas parastās banku operācijas, izsniedz aizdevumus, izdara naudas pārvedumus un izsniedz ceļotāju čekus. BEIZE AR NAUDAS NOGULDĪŠANU VAI AIZDEVUMU IZSNIEGŠANU KREDITSABIEDRĪBA IZDARA DZĪVĪBAS APDROŠINĀŠANU LĪDZ $2000.00 VAI $3000.00.

Biroja atvērts darbdienās no pl. 12 — 8 vakarā, sestdienās līdz 15. septembrim slēgts.

Pateicība!

Izsaku sirsnīgu pateicību par ziedotām mantām jaunatnes un draudzības dienu loterijai: Kalupes un A. Gugāna zeltkaļu darbnīcām, Lotus un Venus puķu veikaliem, Zigfrid's Art Pottery, Greenwood Printers Ltd., Broadview Delicatessen, Pavasara konditorejai, O. Mežuļa kundzei, J. Zāliša kungam Toronto, bez tam vietējiem latviešiem: A. Andžāna, A. Barkāna, A. Celma, E. Dunkuļa, Z. Pumpura, Z. Siseņa, M. Strautnieka, E. Šteinbacha, L. Šteinbacha, A. Timšāna, M. Treferes, V. Vabaļa un N.. Vītola kundzēm un J. Brūkļa un Ž. Krūmiņa kungam.

Rīcības komiteja

Kārlis Pavasars izcīna Latviešu veterānu kausu vieglatlētikā

Latviešu veterānu kausa 6. izcīņa vieglatlētikā šogad notika 31. jūlijā Indianapolē, Batlera universitātes laukumā, Gundāra Grīslīša sarīkojumā un vadībā. Ļoti izdevīgo laika apstākļu dēļ sacensības šoreiz risinājās spraigi un samērā vienlīdzīgi, ko pierāda arī tas, ka kausa ieguvēju no 2. vietas izcīnītāja šķīra tikai 129 p. starpība.

Pēc starptautiskajām IAAF p. tabulām vērtējot, latviešu veterānu kausu izcīnīja vistālāko ceļu mērojušais un arī visvecākais dalībnieks — 45 g. v. Toronto latviešu vieglatlētu kluba pārstāvis Kārlis Pavasars ar šādiem rezultātiem: 100 m (12,1 sek.), tāllēkšanā (5,07 m), lodes grūšanā (8,56 m) un diska mešanā (30,32 m) „salasot" kopsummā 1779 p. 2. vietā 39 g. v. Gundārs Grīslītis (Indianapoles DV SK), kuŗš 100 m (12 sek.), tāllēkšanā 4,70 m), lodes grūšanā (9,50 m) undiska mešanā (25,64 m) saskaitļoja 1650 p. 3. vietā ar 100 m, tāllēkšanā, lodes grūšanā (11,45 m) un diska mešanā (33,15 m) iegūtajiem 1235 p. ierindojās 43 g. v. Ojārs Bērziņš (Indianapoles DV SK). Pārējie labākie individuālie sasniegumi: trīssoļlēkšanā — 1. K. Pavasars 9,93 m; augstlēkšanā — 1. K. Pavasars 1,40 m; šķēpa mešanā — 1. O. Bērziņš — 33,01 m.

Trūkstot konkurencei, šoreiz nenotika kausa izcīņa sievietēm, vienīgajai dalībniecei Valdai Grīslītei (Indianapoles DV SK) startējot tikai divās individuālās disciplīnās, lodes grūšanā iespējot 8,85 m, bet diska mešanā —24.40 m.

Kausa izcīņas uzvarētājs, 2. un 3. vietas ieguvēji saņēma trofejas un ASV VVLSP diplomus. Trofeju iegādei atbalstu snieguši ASV VVLSP. Gunārs Griviņš un Gundārs un Valda Grīslīši.

Iespējams, ka Latviešu veterānu kausa 7. izcīņa nākamajā gadā notiks Kanadā, Sidrabenes stadionā, par to rūpējoties Kārlim Pavasaram.

K.

MIESEKĻA LABOJUMS

Atvaļinājumu ilgās un steigā reizēm gadās dīvainākie „iespiedumkļūdu velniņa" nedarbi. Tā šoreiz Toronto Austrumu draudzes māc. A. Brieža laulātos Tamāru Sproģi un Vilsonu Tulku, tāpat kristīto Edgaru - Aleksandru Apsi nerātnis „iemanevrējis" Hamiltonas Kristus draudzē. Lūdzam mācītājus A. Briedi un E. Pasaru misekli atvainot.

Redakcija

„Tu nu gan šodien esi uzvilkusi pavisam nepiedienīgu kleitu," mazliet sašutis nosaka ne pārāk moderno ieskatu Imants. „Cauri plānajai drānai taču visā pilnībā redzama tava rozā apakšveļa..." —„Tu maldies," atbild modernāk attīstītā Zaiga, „tā nav apakšveļa, bet mana ķermeņa saules iedegums!"

TORONTO ZIŅAS

TOTONTO

● Kristīgo jauniešu saiets Saulainē sāksies svētdien, 15. augustā ar svētbrīdi pie Kritušo karavīru piemineklja. Svētbrīdi vadīs archibīskaps A. Lūsis. Nedēļas nodarbībām paredzēta plaša un interesanta programma, ko vadīs archibīskaps A. Lūsis, profesors E. Šmits, kā arī mācītāji — I. Gaide, A. Ozols, T. Gulbis, Ž. Kristbergs, A. Cops un M. Ķirsons, kas pirms kursu sākšanās vienu nedēļu darbojās arī Saulaines jauniešu nometnē. Kursu vadītājs būs LELD AAs vidienes apgabala jaunatnes darba pārzinis evaņģelists M. Ozoliņš. 1. augustā M. Ozoliņš bija ieradies Saulainē un ar archibīskapu un Saulaines pārvaldi pārrunāja jautājumus, kas saistās ar kursu sagatavošanu. M. Ozoliņš paskaidroja: „Kristīgo jauniešu kursos Saulainē piedalās jaunieši vecumā sākot ar 15 gadiem. Dalības maksa ir 40 dol., bet Sv. Jāņa draudze Toronto, — kopā ar Saulaines pārvaldi apņēmusies segt dalības naudu visiem jauniešiem, kas šajā vasarā Saulaines jauniešu nometnē darbojušies kā vadītāji, vadītāju palīgi, vai arī kā izpalīgi virtuvē. Atzinību pelnījusi nelielā Sadberijas draudze, kas pieteikusi 7 jauniešus. Referāti, kuŗiem sekos diskusijas un grupu nodarbības, aptver interesantus tematus. Tā, piemēram, māc. M. Ķirsons runās par tematu „Kas man jādara, lai es būtu kristietis"? Par Jēzus mācību runās māc. A. Ozols, kuŗš jau sacerējis vairākas ticības mācības grāmatas. Prof. E. Šmits skaidros sakramentu nozīmi un stāstīs par liturģiskiem elementiem svētos rakstos, pieskaroties arī vispārējām problēmām par ticības jautājumiem. Māc. T. Gulbis gatavo doktora disertāciju par tematu „Seno latviešu reliģija un kristietība"; par to viņš arī stāstīs kursu dalībniekiem; par Jēzus dzīves pētījumiem stāstīs māc. Ž. Kristbergs, māc. I. Gaide par līdzībām. Archibīskaps A. Lūsis appēmies jauniešiem stāstīt par baznīcas nozīmi latviešu tautas liktenģaitās. Tāpat kā Garezerā, priekšlasījumus un diskusijas varēs noklausīties arī pieugušie, kam šīs problēmas interesē.

● Toronto latviešu katoļu vienības lauku īpašuma Mežciema pārvaldes rīkotā tradicionālā „Rudzupuķu balle" 31. jūlijā bija pulcinājusi ap 200 apmeklētāju. Sarīkojumu vadīja pārvaldes priekšnieks A. Gertmanis. Bija ieradušies arī vairāki tāli ciemiņi no ASV. Tālākie ceļa mērotāji, liekas, bija Pēteris Miķelis un Adams Šnitka no Indianapoles. Dāmu komiteja ar priekšnieci Valiju Niedru pārzināja bufeti un loteriju. Tajā galvenos laimestus guva Marija Leja un Adele Borisa. Pie skaņu plašu mūzikas apmeklētāji pavadīja vairākas stundas. Nākamās dienas priekšpusdienā pie Mežciema svētā krusta notika īpašs dievkalpojums ar prof. A. Baginska no Čikagas, Toronto latv. katoļu draudzes garīgās dzīves vadītāja Dr. B. Kokina un tēva Jāņa no Montrealas piedalīšanos. Visi trīs garīdznieki bija ieradušies arī sarīkojumā un pārnakšņoja Mežciemā pie viesmīlīgajiem tautiešiem.

● DV Toronto nodaļas makšķernieku sacensības notiks 15. augustā Simko ezerā (Cooks Bay), Millera laivu īrēšanas vietā. Sapulcēšanās plkst. 6.30 no rīta, sacensību sākums plkst. 7, beigas plkst. 1 dienā. Pirmo reizi izcīņā DV Toronto nodaļas ceļojošā balva. Sacensībā var piedalīties tikai vanagi un jaunieši. Sekmīgākajiem makšķerniekiem paredzētas balvas.

● Bērnu un jaunatnes sporta svētki Sidrabenē notiks 15. augustā ar dievkalpojumu plkst. 10 rītā.

● Studenšu korporāciju kopai izraudzīts jauns prezidijs 1971./72. gadam. Kopas seniore ir zobārste Dr. Inara Sotara (Imērija), viceseniore Vera Lazdiņa (Selga) un sekretāre Emīlija Ziplāne (Varavīksne). Seniores adrese: 30 Tanager Ave., Toronto 17, Ont., tel. 422-0570.

● Ontario zvērināto grāmatvežu institūta divgadīgo kursu beidzis Edvīns Kukurs, kas 1969. g. Toronto universitātē ieguva B.S. gradu matēmatikā un fizikā. Toronto universitātes mākslas un zinātņu fakultātes 2 gadu kursu beidza Roberts Fedosejevs, kam piešķirta „William R. Hossack" piemiņas stipendija matēmatikā un fizikā.

● No asins izplūduma smadzenēs pēc ievietošanas „Humber Memorial" slimnīcā 11 jūlijā 83. g. vecumā mirusi Marija Freimane. Aizgājējai palīek Toronto dēls Pēteris, bet Latvijā meita un māsa. Māc. A. Cops aizgājēju 15. jūlijā izvadīja uz Jorkas kapsētas latviešu nodalījumu.

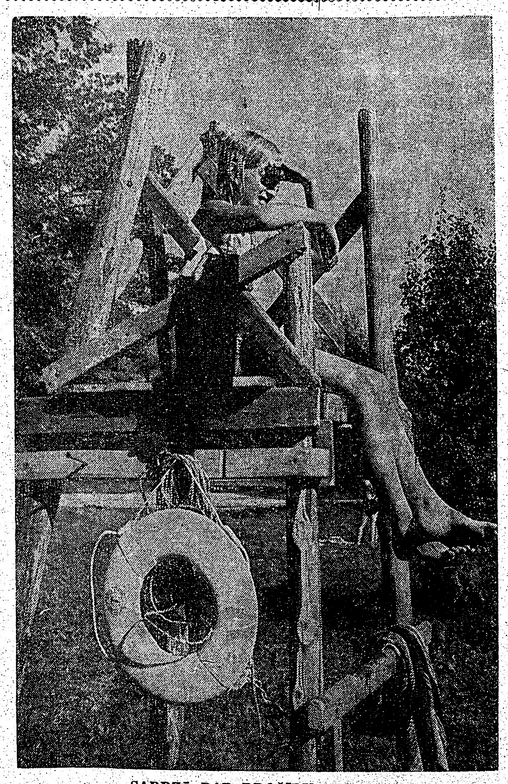

SARDZE PAR DROŠĪBU

Sidrabenes peldētavā, vērojot peldētājus upē, augstajā „dzīvības sargu" krēslā ir iekļuvusi 9 gadus vecā Monika Tiltiņa.

Foto: J. Liģers

NĀKOTNES ŠUJAMMAŠĪNA

ASV periodikā parādījusies sensācionālā ziņa, ka šujmašīnas uzdevumus drīzā laikā atvietos attiecīgo audumu sakausēšana, pie tam jo lielos ātrumos, ātrāk par skaņu.

Doma radusies, izvērtējot Brandona sabiedrības mašīnas darbību, ko izmanto vienīgi dažas lielas rūpniecības sabiedrības, sakausējot sintētiskos materiālus. Mašīna sadiedzot, vilējot, gatavojot pogcaurumus u.t.t. — visu, kas paredzēts piegrieztnē, pie tam ātrumā līdz 50 pēdām minūtē. Mašīnas cena ir $2.950, bet kad to piedāvās mājsaimniecībai apm. 2—3 gados, tā maksāšot tikai apm. trešo daļu no šīs summas. Ir tikai viens liels „bet" — kad sadiegts un savīlēts, t. i. sakausēts, kļūdu labošana, izārdīšana vai izplēšana nebūs iespējama. Vienīgais, ko tad varēšot: „plēst sev matus"!

—bi—

SAV. VALSTĪS

KLĪVLENDA

● 21. julija Pensionāru a
bas sanāksmē godināja biju
vienības priekšnieku un di
ju Voldemāru Rubovski, ka
pildījās 80 mūža gadu.
res brīdi ievadīja māc. I.
ar īsu lūgšanu. Gavilnieku
ca Pensionāru apvienības
nieks J. Hermanis, no A
tās draudzes māc. I. Gai
Klīvlendas latviešu biedrīb
Karnītis, draudzes krāja
sabiedrības A. Pētersons.
plašās draugu saimes mē
Briedis. Dzimtenē līdz ba
gadam jubilārs bijīs vi
Latvijas armijā.

● Apvienotās draudzes
mā māc. I. Gaide salaulā
viju Miški ar Ventu Kr
Jaunie kopīgā dzīves ceļa
dzīvos un strādās Ņudžers

● 20. jūlijā no Klīvlenda
tiešu saimes negaidīti šķīra
no Junkers. Traģiskais
jums noticis uz 71. liele
Delaveras, Ohio, kur ceļm
kāpjot no mašīnas viņu
ca gaŗām traucoša kravas
na. Nelaikis ar piederīgiem
tiem līdzbraucējiem devies
dīt atvaļinājumu pie Kenta
riem. B. Junkers bija ie
kluss darbinieks latviešu
rībā. 23. jūlijā aizgājēju
robeka bēru mājas uz
Memorial Park kapsētas
jumu izvadīja māc. K. Sa

MIRIS FELIKSS DONAS

St. Francis slimnīcā, E
nā, 27. jūlijā beidzās s
gaitas ilggadējam Latvija
tu resora darbiniekam, b
sulam Viļņā Feliksam D
Nelaikis dzimis 1882. gada
gustā, Jaungulbenē, bet
zēns kopā ar vecākiem
uz Poliju, kur vēlāk iestā
šavas politechniskā institū
rūpniecības nodaļā. 1905. g
ra valdībā institūtu slē
Donass studijas turpināja
pils kalnu institūtā. Pirmā
les kaŗa laikā Donass ie
Rēveles jūŗas cietokšņa
darbā.

Kad Latvijas sūtnis Pol
Ķeniņš 1919. g. beigās k
tēja sūtniecības sastāvu,
darbvedi aicināja F.
1924. gadā Latvijas valdība
konsulātu Viļņā, ieceļot v
konsulu. Konsulātu Viļņā
kis vadīja līdz bolševiku
mam. Pēc Viļņas varmācī
vienošanas Polijai šī pils
vērtās par naida ābolu ab
tām, kas no konsula pra
višķu diplomātisku veik
māku iztapt un draudzīgi
ar abu tautu reprezentant
nelaikim šī diplomātiskā
bijusi, pierāda tas, ka
ņas pievienošanas Lietu
nasu bez iebildumiem ak
par konsulu Viļņā arī
valdība.

Trīsdas gadus ASV Do
vadīja pie jaunākās meitā
tas un znota izdevēja
manta. Aizlūgumu par ne
dīja un uz Wunders kapie
gā izvadīja miera draudz
A. Sudars.

F. Donass mīlēja savu
Savai atmiņu grāmatai
kos krustceļos" viņš lik
„Tev, dzimtene, mans
veltīts". Nelaikis atstāj
biedri, dēlu, divas meitas
tus ar ģimenēm un kupl
jušu mazbērnu pulciņu.

Felikss Donass

SAV. VALSTĪS

KLIVLENDA

● 21. julija Pensionāru apvienības sanāksmē godināja bijušo apvienības priekšnieku un dibinātāju Voldemāru Rubovski, kam piepildījās 80 mūža gadu. Atceres brīdi ievadīja māc. I. Gaide ar īsu lūgšanu. Gavilnieku sveica Pensionāru apvienības priekšnieks J. Hermanis, no Apvienotās draudzes māc. I. Gaide, no Klivlendas latviešu biedrības K. Karnītis, draudzes krājaizdevu sabiedrības A. Pētersons, bet no plašās draugu saimes māc. K. Briedis. Dzimtenē līdz baigajam gadam jubilārs bijis virsnieks Latvijas armijā.

● Apvienotās draudzes dievnamā māc. I. Gaide salaulājis Liviju Miški ar Ventu Krastiņu. Jaunie kopīgā dzīves ceļa sācēji dzīvos un strādās Ņudžersijā.

● 20. jūlijā no Klivlendas tautiešu saimes negaidīti šķīrās Bruno Junkers. Traģiskais negadījums noticis uz 71. lielceļa pie Delaveras, Ohio, kur ceļmalā izkāpjot no mašīnas viņu sabrauca garām traucoša kravas mašīna. Nelaikļis ar piederīgiem un citiem līdzbraucējiem devies pavadīt atvaļinājumu pie Kentaki ezeriem. B. Junkers bija iecienīts, kluss darbinieks latviešu sabiedrībā. 23. jūlijā aizgājēju no Parobeka bēru mājas uz Sunset Memorial Park kapsētas nodalījumu izvadīja māc. K. Sautiņš.

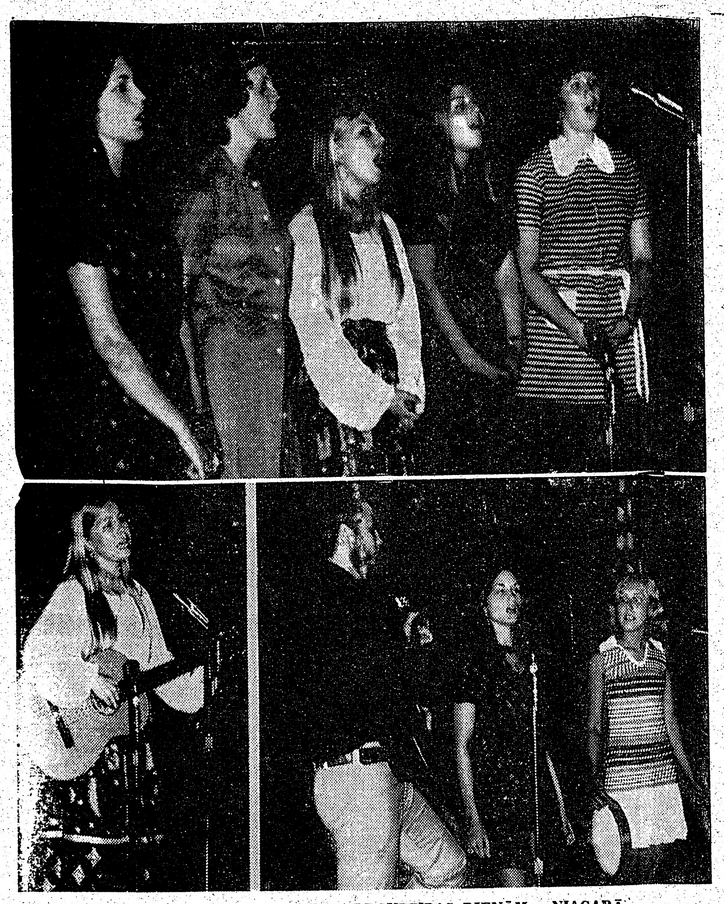

AINAS NO JAUNATNES UN DRAUDZĪBAS DIENĀM NIAGARĀ

Dainuvītes" dziedātājas no kreisās: Rasma Caune, Rasma Stagava, Valda Avika, Ruta Ezerkalna un Valda Siksna; apakšā — Valda Avika un „Mēs no Toronto", no kreisās: Namejs Batraks, Rasma Caune un Rita Baruša.

Foto: B. Savickis

MIRIS FELIKSS DONASS

St. Francis slimnīcā, Evanstonā, 27. jūlijā beidzās šiszemes gaitas ilggadējam Latvijas ārlietu resora darbiniekam, bij. konsulam Viļņā Feliksam Donasam. Nelaikis dzimis 1882. gada 12. augustā, Jaungulbenē, bet jau kā zēns kopā ar vecākiem pārcēlās uz Poliju, kur vēlāk iestājās Varšavas politechniskā institūta kalnrūpniecības nodaļā. 1905. gadā cara valdiba institūtu slēdza un Donass studijas turpināja Pēterpils kalnu institūtā. Pirmā pasaules kara laikā Donass iesaistījās Rēveles jūras cietokšņa celšanas darbā.

Kad Latvijas sūtnis Polijā Atis Ķeniņš 1919. g. beigās komplektēja sūtniecības sastāvu, tajā par darbvedi aicināja F. Donasu. 1924. gadā Latvijas valdiba atvēra konsulātu Viļņā, iecelot viņu par konsulu. Konsulātu Viļņā nelaikis vadija līdz bojāeviku iebrukumam. Pēc Viļņas varmācīgas pievienošanas Polijai šī pilsēta pārvērtās par naida ābolu abām tautām, kas no konsula prasīja sevišķu diplomātisku veiklību un māku iztapt un draudzīgi sadzīvot ar abu tautu reprezentantiem. Ka nelaikim šī diplomātiskā prasme bijusi, pierāda tas, ka pēc Viļņas pievienošanas Lietuvai Donasu bez iebildumiem akreditēja par konsulu Viļņā arī Lietuvas valdiba.

Trimdas gadus ASV Donass pavadīja pie jaunākās meitas Danutas un znota izdevēja J. Šķirmanta. Aizlūgumu par nelaiķi vadīja un uz Wunders kapiem Čikagā izvadīja miera draudzes māc. A. Sūdars.

F. Donass mīlēja savu dzimteni. Savai atmiņu grāmatai „Politiskos krustceļos" viņš lika moto: „Tev, dzimtene, mans darbs ir veltīts". Nelaikis atstāj dzīves biedri, dēlu, divas meitas un znotus ar ģimenēm un kupli sazarojušu mazbērnu pulciņu.

J. S.

Feliks Donass †

Literātu dienas Garezerā

DRĪZĀK IESPAIDI — NE REPORTAŽA

Putniņi ir dažādi — citi raibi, citi spalvaini. Šo izteicienu palaikam pieraksta literātam, paidagogam un zinātniekam nelaikim — vārdu labāk neminēšu. To var atzīt par netaktisku. Bez tam — pieraksta pamatoti vai nepamati, šodien pagrūti noskaidrot. Ir iespējams, vismaz teorētiski, ka tas radies jau pirms daudzām paaudzēm un pieder nerātnajām tautas gara mantām. Vienādi vai otrādi — putniņi ir. Ne tikai raibi un spalvaini — ir arī tādi, kas lido. Un — kas dzied.

Arī dienas ir dažādas — citas izdarību un notikumu pilnas, citas iespraustas starp naktīm. Šādas dienas jau bija agrāk, dzimtenē, tagad tās turpinās tiklab tur, kā trimdā. Tām, protams, nav nekā kopēja ar putniņiem — atskaitot, ja tas notiek brīvā dabā, un ja tie dzied. Bet īpašību un atziņu klasifikācija tajās dažkārt izvēršas līdzīga. Vai un kad šo klasifikāciju ziedus kāds piekopos tautas gara mantām — rādīs nākotne. Tā pati nākotne, kuŗas, daudzuprāt, bet ne visuprāt, mums neesot. Nebūšot.

Par literātu dienām līdz šim bija maz dzirdēts. Gan daudz — par dažādiem rīta, vakara un cita pulkstenlaika literāriem cēliniem. Vienkāršs mirstīgais tāpēc tās iedomājās visādas. — citas gaŗas un citas gaŗlaicīgas. Jo literāti, reiz tikuši vaļā no lēnās rakstīšanas un uzsēdušies straujākam kumeļam — runāšanai, tik viegli neļaujas apstādināties. Tas piedzīvots tajās pašās dienu ceturtdaļās jeb cēlienos. Ne jau nu visos, bet — pabieži. Pirms gada avīzes rakstīja par cēlienu, kas ildzis turpat 5 stundas.

Pagājušajā mēnešu mijā Gaezerā tādu dienu tomēr bija divas. Tās risinājās gan telpās, gan brīvā dabā, kur spīdēja saule un dziedāja putniņi, un ilga tikai nedaudz vairāk par 24 stundām. Vienu no otras tās atdalīja īsa vasaras nakts. Tā tās nekļuva gaŗas — pat ne gaŗlaicīgas. Organizētāji bija parūpējušies par laika iedalījumu tiklab runātājiem un priekšlasītājiem, kā atsevišķo sarīkojumu vadītājiem, un stingri raudzījās, lai to ievērotu. Tālumniekiem pēc visu programmu beigām pat vēl atlika pāris stundas paša Garezera apskatei, bet tuvumniekiem un atvaļinājumniekiem — vēsai, atsvaidzinošai peldei viena vai otra ezera viļņos.

Sestdienas rītā, 31. jūlijā, dauzdiem gan vairs neizdevās apmainīt grozējot asgumzītos kreklus, kad sākās jau pirmā paneļdiskusija. Bet par to neviens neuztraucās. Temats bija: Latviešu trimdas grāmatniecības nākotnes problēmas. Grāmatniecībai nav nekā kopēja ar krekliem, un pie problēmām dažkārt jāķeras atrotītām piedurknēm. Visiem, likās, bija zināms, ka trimdai viegli atrisināmu problēmu nemaz nav — ir tikai skaidri un neskaidri uzstādītas. Diskusiju vadīja Hugo Puriņš, bet panelī piedalījās Rasma Sināte, Andrejs Olte un Jānis Širmanis. Klausītāju, pa lielākai daļai citu literātu, bija ap 70 un beigās arī daļa no tiem tika pie vārda.

Atklājās, kas tikai nedaudziem, varbūt, bija noslēpums — proti, ka trimdas grāmatniecībai problēmas sevišķi smagas. Runātāji patiesībā maz pieskārās nākotnei — tagadne tos it kā piesaistīja pie zemes. Vēlmes un vajadzības pieteica Rasma Sināte, visvairāk sūdzēdamās par speciāla veida vārdnīcu un piemērotu un pievilcīgu lasāmgrāmatu trūkumu jaunatnei, arī skolām un latviskuma pašmeklētājiem. Šī sūdzēšanās nebija jauna — tā tomēr izskanēja jaunā, tālskatījuma iespaidā veidotā redakcijā. Paņēmusi līdz un iepazīstinājusi klausītājus ar apmēram duci parauggrāmatām svešvalodās, citu starpā, arī ar dažām Rigā iznākušajām latviešu, viņa tās vēlējās glītas, lietošanas ērtībām pielāgota formāta, gan iesietas, gan brošētas, gan ar, gan bez ilustrācijām. Andrejs Olte, stāstīdams par pieredzi apgādā „Ceļinieks" un par vērojumiem „Jaunās Gaitas" un „Mazputniņa" redakcijās, atbildēja, ka grāmatu izdošana neatmaksājoties. Tā jau tagad kļuvusi par dažu entuziastu augstas klases „hobiju". Tiklab autori, kā redaktori un šo izdevniecību techniskie darbinieki strādājot bez atalgojuma, nereti pat pilnu otra darba laiku. Par spīti šiem upuriem, izdevumu cenas tomēr būšot jāpaceļ — salīdzinājumā ar konjaka pudeli tās esot smieklīgi zemas. Jānis Širmanis neoponēja ne vēlmēm, ne faktiem, bet atzina, ka vismaz „Mazputniņam" jāpastāv. Vēlmes vienmēr būšot lielākas par iespējām. Hugo Puriņš atzina, ka paneļa dalībnieki mazliet novirzījušies no temata — grāmatas lasot ne tikai bērni un jaunieši, tās vajadzīgas arī pieaugušajiem. Viņš ieteica savā pagastā jau ilgus gadus praktizēto grāmatu koplasīšanu un vēlāku iztirzāšanu. Runātāji no publikas izteica dažādus jautājumus, atziņas un ierosinājumus, bet telpas otrā galā jau sāka skanēt trauki — Garezera vasaras skolu audzēkņiem un nometnotājiem bija pienācis laiks pusdienot. Problēmas tā arī palika — pārrunātas, bet neatrisinātas. Diskusiju mērķis tomēr likās sasniegts — arī neatrisināmu problēmu nemaz nav. Atziņumi radīsies, kad tās būs pieņemami skaidri uzstādītas.

Paēdināt turpat pustūkstoti bērnu, nometnotāju un viesu nav viegla lieta. Garezera saimniecība tomēr nemaz nebija nobijusies. Kāda neredzama galva, liekas, bija domājusi par visu. Ēdēji nāca un gāja — bez drūzmas, bez steigas un bez starpgadījumiem. Neizdevās samanīt neviena neapmierinātā. Un pēc pusotrām stundām sākās Aivara Runģa referāts: „Ja piepeši kādā dienā vairs nebūtu mūsu lielās preses."

Osvalds Liepa

(Turpinājums sekos).

Brauciens ar pasta ratiem

No Misūri upes līdz Denverai brauciens ar moderniem satiksmes līdzekļiem ilgst apmēram 8 stundas, ieskaitot pusdienu pārtraukumu. Pirms 100 gadiem līdzīgs brauciens ilga 6 dienas un bija par apmēram 100 jūdzēm garāks. No Omahas līdz Ačinsonai, Kansasā, varēja nokļūt ar kuģiti, ko dzina lieli riteņi. Ceļojums ar pasta ratiem sākās Ačinsonā. Ratos bija vietas 9 braucējiem, bagāžu lika vai nu uz jumta, vai piestiprināja aiz ratiem. Karietei piejūdza sešus zirgus, iesēdināja pasažierus, kas par braucienu iepriekš bija samaksājuši 100 dolaru (toreiz liela nauda), kučieris sēdās uz bukas, uzsauca zirgiem: „Jē, jē",— un ceļojums sākās. Līdz vakaram bija nobrauktas 60 jūdzes pa samērā biezi apdzīvotu apkārtni, ar farmām un apdzīvotām vietām, un sasniegta Seneka. Tur pasta ratu ceļotājiem deva 20 minūšu atpūtai un ēšanai, pie ratiem aizdedzināja lampas, — un ceļojums turpinājās visu nakti.

Pie Oketo pasta rati uzbrauca uz virvēm piesietas pārceltuves. Straume dzina plostu no viena krasta uz otru, bet virve nejāva tam aizpeldēt, un bez grūtībām pasta kariete pārcēlās pār upi. Ausa jauna diena. Pēc brokastīm sākās ceļojums caur tuksnesi, tad gar Platas upes smilšaino krastu, kuŗā aug vītoli, kārkli un izdegusi brūngana zāle, šī bija bifeļu zeme. Aiz pakalna braucēju skatam pavērās bifeļu bars, kas mierīgi ganījās visai nabadzīgajā prēriju zālē. Varbūt karietes saceltais putekļu mākonis tos izbiedēja, — tie sāka skriet, paši saceldami putekļus. Nē, tā nebija kariete, aiz pakalna atskan saucieni, drāzas jātnieki ar šķēpiem. Tie bija indiāņi, kas cerēja iegūt medījumu. Daži no bara nošķīra bifeli, ielenca, meta uz to šķēpus. Lielais dzīvnieks krita, un atskanēja uzvaras saucieni.

Bet indiāņi ievērojuši arī pasta ratu sacelto putekļu mākoni. Daļa jātnieku auļo tam pakaļ. Kučieris savicina pātagu un pierausta grožus. Sešjūgs sāk spraigu skrējienu, bet indiāņu saucieni atskan arvien tuvāk. Tad kāds no viņiem satver vadītājzirgu aiz pavadas un brauciens apstājas. Indiāņi pamāj braucējiem izkāpt. No karietes izkāpj divas dāmas un septiņi vīri. Indiāņu virsaitis asu skatienu vēro ceļotājus, pamanīdams vienai dāmai dzeltenu kakla rotu.

„Dod man to," viņš lauzītā angļu valodā pavēl. Bet dāma atbild latviski: „Tā ir manu senču dzintara rota un to es tev, indiāņu virsaiti, nedošu!" Virsaitis atbildi nesaprot. „Tu neesi balta sieviete," viņš saka, „tu runā citā mēlē." — „Es esmu latviešu indiāņu pārstāve, tur aiz lielā ūdens dīķa," sieviete norāda ar roku uz austrumiem. — „Miers ar jums," nosaka indiāņu virsaitis, „brauciet!" Ceļotāji sakāpj karietē, kučieris uzsēžas uz bukas, un ceļojums var turpināties.

Ceturtās dienas rītā kariete brauc caur klinšu kalniem un aizām. Ceļš ir šaurs, brauciens straujš, vienā sānā rati karājas pāri aizas malai. Dāmas baiļēs kliedz, vīri rokām aptvēruši sēdekļa malu. Ceļš pēkšņi iegriežas straujā likumā, kučieris nespēj bremzēt, zirgi lēkšos noskrej ielejā un pēc tam sāk skrējienu augšup. Šai ceļa posmā ceļotājiem uzbrūk tie, kam pašiem nepatīk maizi godīgā darbā pelnīt...

Bet tad caur mākoņiem pavīd tumšāki silueti .Tālumā redzami Rokiju kalni, tur atrodas Denvera. Pēc sešu dienu un piecu nakšu brauciena sasniegts ceļa mērķis.

„Sveicināti Denverā!" atskan Ritas Balodes balss. Esam iztraucēti no simtgadu sapņa un ievesti tagadnē. Ceļojums no Omahas līdz Denverai beidzies. Bifeļu vietā prērijā ganās liellopi. Brūngana zāle daudzās vietās pārvērtusies par auglīgu druvu, kur visvairāk audzē kukuruzu vai lupīnu. Daudzās vietās sacelti ūdens torņi, kas ūdeni no Platas upes pieved laukiem.

Prērijas karstums nepanesams, braucējus tas nogurdina. No ceļa nevar redzēt nekā vairāk kā tikai lauku plašumu. Pat nobrauktuves liekas vedam tukšumā, redzams tikai pelēkais smilšu ceļš gandrīz bez dzīvības zīmēm uz tā..

Pirms simt un vairāk gadiem par prēriju aulekšoja arī poniju ekspreša pasta jātnieki. Viņu uzdevums bija pēc iespējas ātri un noteiktos laikos pastu nogādāt adresātam. Šo uzdevumu vēlāk pārņēma pasta rati. Toreiz gan pastu ar zirgiem reizēm nogādāja adresātam ātrāk nekā tagad ar moderniem satiksmes līdzekļiem. Vēl līdz šāgada jūlijam ASV pastniekiem uz rokas bija poniju ātrā tēls — oficiālā pasta pazīšanas zīme. Tagad tā apmainīta pret citu.

Viktors Irbe

JAUNATNES AUDZINĀTĀJS AIZSAULĒ

Minesotas pavalstī, Mineapolē, 20. jūlijā uz mūžu acis slēdzis bijušais Rīgas apriņķa ģimnazijas Pļaviņās, vēlāk Siguldā, direktors Maksimiliāns Kaulēns. Viņš dzimis Latvijā 1886. g. 12. martā, beidzis Maskavas universitātē ķīmijas - fizikas un matēmatikas fakultātes. Bez minētām skolām, Kaulēns vēl darbojies Cesvaines ģimnazijā par direktora palīgu, Latvijas brīvvalsts pēdējos gados bija arī Siguldas pilsētas valdes loceklis.

M. Kaulēns ar savu mierīgo un nosvērto raksturu bija audzēkņu ļoti iecienīts, tāpat arī sabiedrībā. Trimdas gados M. Kaulēns bija skolu vadītājs Vācijas bēgļu nometnēs, pēc tam latviešu skolā Mineapolē.

Nelaikis guldīts zemes klēpī 24. jūlijā Mineapoles kapos.

A. Amoliņš

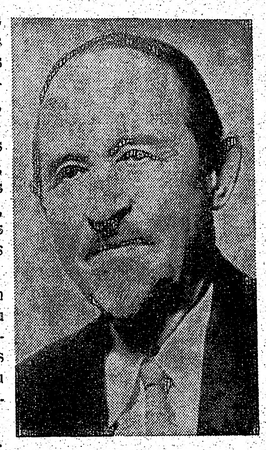

Maksimilians Kaulēns †

Daži Chruščova atklājumi

Pakāpeniski atklātībā parādās memuāri, kas ļauj dziļāk ieskatīties lielo diktātoru Staļina un Hitlera politikas aizkulisēs. Ja par Hitlera personību interesantus datus atrodam Alberta Špēra memuāros, tad par Staļinu šo to atklāj viņa pēctecis Nikīta Chruščovs. Viņa memuāru publicēšana nesen radīja lielu sensāciju. Sākās minējumi, vai nav darīšana ar viltojumu. Grāmatu „Khrushchev Remembers" tulkojis Strobe Talbots (Talbott). Izdevēji — Little, Brown and Co Bostonā un Toronto, apgalvo, ka grāmata radusies no dažādiem avotiem dažādos laikos un apstākļos, bet esot Chruščova autentisks ziņojums. To ievadā apstiprina arī Ed. Krenkšovs (Crankshow), piebilstot, ka še notēlotas komūnistu režīma pozitīvās un negātīvās parādības. Grāmatas nolūks — aizkavēt Staļina „rehabilitāciju". Tomēr pēc grāmatas izlasīšanas rodas iespaids, ka režīma vainas it kā meklējamas Staļina diktātoriskajās tieksmēs. Chruščovs, aistāvot „sociālistisko paradīzi", to dara itin veikli, tā ka iespējams, ka memuāri nodoti publicēšanai ar pašreizējo varasvīru svētību.

Chruščova bērnība un jaunība bijusi smaga. Viņš bijis ogļracis Jūzovkas pilsētiņā (to vēlāk nosauca par Staļino, pēc tam par Doņecku), Donbasa rajonā, uzstrādājies par mechaniķi, pievienojies komūnistu partijai 1918. gadā, dažus mēnešus pēc oktobŗa revolūcijas. Kā speciālistu viņu atbrīvoja no kara dienesta, bet 1919. gadā viņš labprātīgi pievienojies sarkanarmijai, kur kādu laiku bijis jaunākais politiskais komisārs S. M. Budjonija divizijā. Lai gan viņš cīnījies pašos dienvidos, viņš nepiemin latviešu strēlniekus. 1922. g. Chruščovs atgriezies Jūzovkā. Viņa pirmā sieva Gaļina bija jau mirusi, atstājot viņam dēlu Leonīdu un meitu Jūliju. 1924. gadā viņš apprecēja Ņinu Petrovnu un nolēma, ka nākotnei vairāk sola darbs partijā nekā uzņēmuma vadībā. Viņš nostājās Staļina pusē pret Trocki. Chruščova karjērā liela nozīme bijusi Lāzaram Kaganovičam, kas ļoti cieši sadarbojies ar Staļinu un ar Jūzovkas partijas sekretāru K. V. Moisejenko, kas arī bija staļinists. Jau 1924. g. Staļina ar Kameņeva un Zinovjeva atbalstu guva idejisku uzvaru pār Trocki. Šo uzvaru Staļins nosvinēja 14. partijas kongresā 1925. g. decembrī, kur arī Chruščovs bija pilntiesīgs delegāts. 1927. g. 15. kongresā Staļins ar Rikova un Buchārina atbalstu uzvarēja Zinovjevu un Kameņevu. 1927. g. Trocki padzina no partijas. 1928 g. Chruščovs kļuva par Ukrainas partijas organizācijas vadītāja palīgu pēc Kaganoviča piedāvājuma. 1929. g. par Kaganoviča pēcteci kļuva polis Kossiors. Ar viņa ieteikumu Chruščovs iekļuva Industrijas akadēmijā Maskavā. Skolā valdīja partijas labā spārna pārstāvji, tur studēja arī Staļina sieva N. S. Allilujeva.

1932. g. Chruščovs kļuva Maskavas pilsētas komitejas II sekretārs (L. Kaganovičs bija I sekretārs), bet 1935 g. Maskavas reģionālās un pilsētas partijas organizācijas vadītājs. Viņš sevišķi lepojās ar to, ka viņam bijusi galvenie nopelni Maskavas „Metro (pazemes vilciena) izveidošanā. Tas gan nodēvēts L. Kaganoviča vārdā, bet daudz gadu tā veidošanu pārraudzīja Chruščovs, kas laimīgs, ka viņu dēvējuši par Maskavas pilsētas tēvu: Maskavas „Metro" esot — „pasaules brīnums".

Šai laikā notika slavenā „kolektivizācija" (1928. — 1933). Memuāros Chruščovs atzīst, ka Staļina uzspiestā kollektivizācija atnesusi tikai nelaimi, bet pirms 40 gadiem viņš to cildināja par nepieciešamu un lielisku pasākumu. 1933. g. lauksaimniecības atžošana un lopu skaits Pad. savienībā samazinājās uz pusi. Pat 1941. g. vēl nebija sasniegts 1928. g. līmenis. Protams, Chručovs noklusē, ka sakarā ar kollektivizāciju apm. 6 milj. ukraiņu zemnieku nomira bada nāvē. Drīz pēc tam sākās bargie partijas „tīrīšanas gadi (1936 — 1938). Chruščovs pasvītro, ka 1937. g. izbeidzās partijas līdzrunāšana, ja su noteica Staļins un NKVD vadība.

Chruščovs kļuva par Ukrainas pilnīgu noteicēju 1938. gadā. Ukrainā toreiz bija 40 miljonu iedzīvotāju. Sākās plašas „tīrīšanas" un ukraiņu nacionālistu vajāšanas. Krenkšovs norāda, ka no 86 centrālkomitejas locekļiem jau 1938. g. vasarā bija palikuši tikai 3. Chruščova priekšteči poli Kossioru likvidēja Staļins Maskavā kopā ar citiem poļu spilgtākajiem komūnistiem. 1939. g. MGB pārdēvēja par KGB un Ukrainā Uspenska vietā iecēla Serovu. Chruščovs un Serovs bija tie, kas nolikvidēja 15.000 poļu virsnieku Katinas mežā. Padomju savienība gribēja šo zvērīsko izdarību piedēvēt vāciešiem, bet tas neizdevās. Chruščovs viegli pārslīd pāri lietām, pie kuŗām nevēlas kavēties. Tā, piem., viņš pat nepiemin Molotova - Ribentropa paktu (1939. g. 23. augustā), bet gan to, ka Otrā pasaules kara sākumā Staļins meklējis draudzību ar Baltijas valstīm, noklusējot, ka Pad. savienība uzspieda tām neuzbrukšanas paktu (Igaunijai 28. septembrī, Latvijai 5. oktobrī un Lietuvai — 10. oktob-

(Beigas 8. lpp.)

PAR LATVIJAS BRIVIBU

(Pārnesums no 1. lpp.)

tiem jau 15. gadsimtā (Be nedicto vexilli bellici in comemoratio Legionis Lettoniae anno Domini, die 7 martis, 1970): „Visuvarenais Dievs, uzklausi žēlīgi mūsu lūgšanu un svētīdams svētī šo karogu! Lai tas kalpotu mūsu tautas un valsts atbrīvošanai. Tava debess svētība lai mums palīdz cīņā ar naidīgām varām, kas uzmācas mūsu zemei. Ar Tavu vārdu šo karogu mēs godam nesīsim, nododami to tālākām audzēm par zīmi mūsu tautas gaišākai nākamībai. Tu, visuspēcīgais Kungs un Dievs, dodi mums, kas Tev uzticamies, savu svētību un stiprini mūsu ticību šodien, šo karogu iesvētījot no pagātnes uz nākotni! — Amen."

Jaunā standarta, 15. divizijas prettanku diviziona kaujas un DV Melburnas nodaļas karoga ienešanai un iznešanai svinību zālē īpašus vienas vai divu trompešu signālus bija komponējis E. Volkovs, pamatmotīvam ņemot dziesmas „Karavīri bēdājās" un „Es karā aiziedams", abas iesākot un pabeidzot ar ievadījumu bungu pavadījumā. Arī šo komposiciju notis ievietotas standarta goda grāmatā.

Piezīmējams, ka standarta meta autors Ojārs Bisenieks, 15. divizijas Kurzemes cietokšņa kaprālis, pārraudzījis tā izgatavošanu. Standarta izgatavojums ir Austrālijas vanadžu velkums Riverānas vadībā, kuŗa, būdama lietpratēja, jau veikusi līdzīgus uzdevumus Austrālijas militāro karogu darināšanā. Standarta abas puses izšuvušas Melburnas un pārējās Viktorijas pavalsts vanadzes.

Standarta goda albums jeb grāmata, ciktāl tā Austrālijā sagatavota, beidzas ar Austrālijas DV 19. salidojuma (1970. gada 31. decembrī) Brisbenā delegātu parakstiem. Austrālijā sāktais darbs būtu turpināms. Jānožēlo, ka Toronto ļaužu pulka dēļ nebija iespējams savākt albumam to klātesošo parakstus, kas pieredzēja vēsturisko brīdi — Austrālijā izgatavotās dāvanas nodošanu DV centrālajai valdei. Tagad Kanadas DV valdei, kuŗai standarts nodots glabāšanā, vajadzētu gādāt, lai goda grāmatu papildinātu vismaz ar standarta nodošanas uzņēmumiem un vēlāk eventuāli ar citiem piemērotiem, lai 1976. gadā to DV 3. globālajās dienās Anglijā varētu nodot tālāk jau bagātīgāku.

Zg.

AS

Bija ieradu-
li ciemiņi no
mērotāji, lie-
elis un Adams
es. Dāmu ko-
i Valiju Nied-
n loteriju. Ta-
us guva Ma-
Borisa. Pie
s apmeklētāji
tundas. Nāka
pusdienā pie
krusta notika
ar prof. A.
gas, Toronto
s garīgās dzi-
Kokina un tē-
realas piedali-
ridznieki bija
ojumā un pār-
pie viesmīli-

lalas makšķer-
tiks 15. augus-
oks Bay), Mil-
ietā Sapulcē-
o rita, sacen-
7. beigas plkst.
izi izziņā DV
ejošā balva.
olities tikai va-
Sekmīgākajiem
aredzētas bal.

unatnes sporta
tiks 15. augus-
u plkst. 10 ri-

ņāciju kopai iz-
zidījis 1971./72.
ore ir zobārste
(Imērija), vice-
ija (Selga) un
Ziplāne (Vara-
drese: 30 Tana-
17, Ont., tel.

āto grāmatvežu
kursu beidzis
as 1969. g. To-
ieguva B.S.
un fizikā. To-
mākslas un zi-
gadu kursu bei-
ejevs, kam pie-
Hossack" pie-
matēmatikā un

nduma smadze-
s „Humber Me-
11 jūlijā 83. g.
arija Freimane.
Toronto dēls Pē-
meita un māsa.
gājēju 15. jūlijā
as kapsētas lat-

gstajā „dzīvības
ltiņa.
Foto: J. Ligers

SINA

ztnē, pie tam āt-
ām minūtē. Mašī-
50, bet kad to pie-
iecībai apm. 2—3
šot tikai apm. tre-
summas. Ir tikai
" — kad sadiegts
sakausēts, kļūdu
šana vai izplēšana
a. Vienīgais, ko
plēst sev matus"!

—bi—

TOWN & COUNTRY
REAL ESTATE LTD.
V. PALMA PĀRSTĀVIS
TORONTO 12., tel. 782-7246 377 GLENGARRY AVE.

NEMAKSĀJIET VELTI ĪRI. IZMANTOJIET MŪSU IZDEVĪGO KREDITĒŠANOS UN MAZĀS IEMAKSAS. IEPĒRCIET PAŠI SAVUS ĪPAŠUMUS!

O'Connor — Atsevišķs 5 istabu dubultķieģeļu bungalovs ar izbūvētu pagrabu dzīvokli, 2 virtuves; 2 vannas istabas, privāts iebraucamais ceļš un garāža.

Albion — Islington: Atsevišķs 6 istabu dubultķieģeļu bungalovs ar izbūvētu atpūtas telpu pagrabā, privāts iebraucamais ceļš un garāža. 26x15 pēdas peldbaseins. Cena $31.500.-.

Willowdale — Atsevišķa 6 istabu dubultķieģeļu māja ar izbūvētu atpūtas telpu. Privāts iebraucamais ceļš. Liels dārzs. Cena $31.900.-.

UZTICAMIEM MĀJU PIRCĒJIEM PALĪDZAM BEZ GALVINIEKIEM UZ NAUDU IEMAKSAI SAGĀDĀT UZ VISIZDEVĪGĀKIEM NOTEIKUMIEM. IZTRŪKSTOŠO VAI VISU NESAISTOŠAI INFORMĀCIJAI. MĀJAS LIELĀ IZVĒLE VISA PILSĒTĀ.

Osvalds Akmentiņš

Letonijas traģēdija

STĀSTS PAR LATVIEŠU KOLONIJU, KAS NOGRIMA, CEĻOT SPĒKSTACIJAS DAMBI.

Kur bija iespējams, Kanadā ieceļojušie veclatvieši deva vietām, upēm, ezeriem latviskus nosaukumus. Tomēr tas bija iespējams vienīgi tur, kur latvieši ieradās paši pirmie, pionieri ar darba rīkiem pa indiāņu tekām. Parasti vietu nosaukumi Manitobas kartē jau bija atzīmēti, jo latvieši še neieradās pirmie. Bet Lakdubonē (Lac du Bonnet) ezera krastos latvieši savu apdzīvoto apgabalu nodēvēja par Letoniju. Tas latviešiem pirmajā emigrācijā bija ļoti populārs vārds, atgādinot dzimteni Latviju, piemēram, Filadelfijā darbojās pastkaršu uzņēmums „Letonija" dzimtenē bija studentu korporācija līdzīgu vārdā u. t. t.

Letonija nodibinājās 1908. gadā un pastāvēja līdz 1953. gadam,, tātad, tikai 45 gadus. Tur dzīvojuši 78 latvieši, bērnus ieskaitot, skanēja latviešu valoda, latviešu dziesmas... Bet tagad?

Tagad tur viļņo Makārtura ūdenskrituma (McArthur Falls) spēkstacijas paceltā ezera viļņi. Kas vairs var iedomāties, ka še reiz dzīvoja latviešu kolonisti, kas bija sacēluši mājas un iekopuši laukus? Ezera viļņi klusē, un klusē arī tuvējā Letonijas kapsētiņa, kurā pār latviešu krustiem plūst zaļgana gaisma no kokiem un zāles, kas sazēlusi visapkārt. Lasi viena krusta uzrakstu, lasi otra — še dus... Kaut kas reiz bija. Vai varbūt daži nolieg, apgalvodami, ka tādas Letonijas nemaz nav bijis? Kapsētā dus Letonijas liecinieki. Pieceliet viņus, — kas tie būtu par latviešu emigrācijas stāstiem, kas par lāstiem pret tēvzemes apspiedējiem!

Vēl izdodas sameklēt dzīvus lieciniekus Letonijas pagātnei. Vinipegā dzīvo Jānis un Emma Ulmaņi, kas daudz gadu mita Letonijā un to atstājuši tikai 1953. gadā. Tad likvidēts pasta kantoris „Lettonia", kuŗu vadījis Jānis Ulmanis, uzspiezdams visiem sūtījumiem, kas gāja caur šo kantori, zīmogu — Lettonia. Šis vārds tagad nozudis no Vinipegas kartēm. No Ulmaņiem izdevās kaut ko uzzināt par Letoniju. Tas ir pagaŗš un smags stāsts.

Reitera koŗa dziedātājas Emmas Apsītes brāļi Pēteris un Jānis pēc dēkainiem ceļiem dzimtenē (skat. Latvija Amerikā 1961. g. 26. jūlija n-rā — „Kā Jānis Apsītis no amerikāņa kļuva atkal par Latvijas pavalstnieku") 1926. gadā no Čikagas ieradušies Letonijā, lai sāktu jaunu dzīvi. Abi brāļi te nopirkuši zemi, bet Emmas māsa vēl palikusi Čikagā. Visi bija atstājuši dzimteni jau krietni sen, pēc 1905. gada. Emma ar vecākiem tad vēl dzīvojusi Rīgā, strādājusi par ierēdni Valsts statistiskajā pārvaldē un vēlāk uzņēmumā „Ošaliņš un biedri" Iekšrīgā. Emma dziedājusi Reitera koŗī, tam piederējusi sirds un dvēsele. Priecājusies par Reitera veiksmēm un cietusi koŗa neveiksmēs. Ar šo slaveno koŗi Emma Apsīte viesojās Igaunijā un 1924. g. Somijā. Īpaši par pēdējo braucienu Emmai vēl tagad ir ko atcerēties. Reiteriešiem līdzi braukusi rakstniece Anna Brigadere un somiete Elīlija Rozentāle — gleznotāja Jāņa Rozentāla dzīvesbiedre, kas veikusi arī somu valodas tulka pienākumus. Ciemiņi no neatkarīgās Latvijas pie Imatras ūdenskrituma satikuši somu rakstnieci Mailu Talvio, kas reiz dziesmu svētkos Jelgavā praviešojusi latvju tautas augšāmcelšanos... Emmai vēl tagad saglabātas kartītes ar Brigaderes, Rozentāles, Talvio parakstiem. Latvju dziesmas sajūsmināja atturīgos somus, Reitera koŗim nodziedot Sibeliusa „Finlandia" un mūsu pašu tautas dziesmas.

Jāņa un Emmas Ulmaņu mājas Letonijā, kur bija iekārtots arī Letonijas pasta kantoris. Kreisajā pusē redzams rotators elektriskās strāvas ražošanai. Uzņēmums izdarīts 1950. gadā.

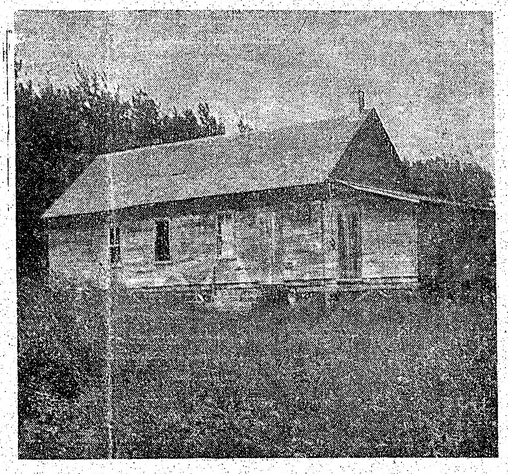

Tā izskatījās Letonijas biedrības nams laikā, kad kolonisti atstāja savas mājas.

Mūsu mīļais
Felikss Donass
ekskonsuls
dzimis 1882. gada 12. augustā,
miris 1971. gada 27. jūlijā Evanstonā.
Sēro
sieva, dēls, meitas ar znotiem un mazbērni.
Jāņa ev. 5, 24

Brāļi no svešuma nelika miera un arvien neatlaidīgāk aicināja mūsu un vecākus braukt uz Letoniju, kaut vecāki bija jau pāri 70 gadiem. Emmas dzīvē nu notika šķiršanās no Reitera koŗa, no Rīgas un Latvijas. 1927. gadā viņa kopā ar vecākiem ceļoja uz Kanadu, neparedzot, ka kļūs par Letonijas pastmeistara dzīvesbiedri un šīs kolonijas iemītnieci. Sākumā, pavadot vecākus uz jauno zemi pie dēliem, Emma bija nodomājusi pacelot un paskatīties pasauli. Bet tad sastapa Jāni Ulmani, bijušo tukumieti, karsti iemīlējās, un rudenī viņi jau bija apprecējušies. Bija jāsāk cita, neparasta dzīve Letonijas līdumos. Šī dzīve bija daudz skarbāka nekā latviešu jaunsaimniekiem pēc I pasaules kaŗa. Ap Letoniju šalca lieli meži, naktis kauca vilku bari.

(Turpinājums sekos)

Pasmaidīšanai

Mazais Jānītis pieiet pie tēva, kas vakara atpūtā tieši lasa latviešu avīzi, kuŗu aizņēmies no kaimiņa, un jautā: „Papuc, ko nozīmē — laulības pārkāpšana?"

— Tēvs pavirši paskatās dēlēnā, tad atkal pievēršas avīzei un atrūc: „Ej un paprasi to mammai! Viņai vairāk laika tādām lietām."

☆

„Agrāk tu pret mani vienmēr biji tik mīļš un maigs," žēlojas Lelde savam vīram. „Gandrīz katrā sarunā tu mīļi glāstīji manus vaigus un zodu..." — Vīrs pamet īsu skatienu uz sievu, pasmaida un atbild: „Jā, protams. Toreiz jau tev arī bija tikai viens zods."

☆

„Labi, ja jūs šonakt vēlaties palikt pie manis, tad jums pašam jāsagatavo gulta," savam neatlaidīgajam pielūdzējam pavēstī Ilga. — „O, ar lielāko prieku!!" tas priecīgs atbild. „Man tas neradīs nekādas grūtības!" — Ilga noved savu pielūdzēju pagrabā un norāda: „Tad tikai kerties pie darba! Te ir visi vajadzīgie darba rīki, naglas tai kastē pie sienas, bet dēļus jūs atradīsit pagraba stūrī..."

SARĪKOJUMU KALENDĀRS

TORONTO

14. augustā — plkst. 9 no rīta Bērzainē TLMM kluba ekstērnās šaušanas sacīkstes. Vakarā balle.

26. septembrī — plkst. 7 vakarā Bickford Park vidusskolas zālē Amerikas latv. teātra Vašingtonas ansambļa viesizrādes, Anšlava Egliša „Bezkaunīgie veči" atkārtojums.

LŪDZU, KLAUSIETIES
raidījumu 15. GADA GĀJUMĀ
Toronto Latviešu misijas radio
BRĪDIS AR DIEVU
katru svētdienu, no pl.
9 — 930
Niagaras WHLD raidītājā
(viļņa garums 1270)
Informācija, tālr. Toronto
261-4218.

KANADAS BAZNĪCĀS

TORONTO

Arhibīskaps A. Lūsis, 5 Valleymede Rd., Toronto 3, Ont., tālr. 767-2310. Sv. Jāņa draudze, telefons 921-3327, 200 Balmoral Avenue.

Mācītājs A. Cops, 38 Balaby Cr., Don Mills. Tālrunis 449-4087.

Sv. Andreja draudze, tel. 924-1563, Carlton St. un Jarvis St. krustojumā Toronto 9.

Jūlijā un augustā mācītājs lielāko daļu uzturēsies Sidrabenē. Vajadzības gadījumā zvanīt: dzīvokli 449-4087, vai Sidrabenē 878-9016.

15. augustā Bērnu un jaunatnes sporta svētki Sidrabenē. Dievkalpojums plkst. 10 rītā.

21. augustā Bērnu nometnes noslēgums plkst. 5.

22. augustā jauniešu nometnes „Trejdeviņi padomiņi" atklāšana. Plkst. 8 vakarā dievkalpojums.

29. augustā plkst. 3 dievkalpojums Andreja baznīcā.

Māc. A. Briedis, 14 Marilyn Cr., Toronto 16, tel. 757-2739.

Toronto Austrumu ev.-lut. latviešu draudzes dievkalpojumi notiek Sv. Barnaba baznīcā, 361 Danforth Avenue.

22. augustā, plkst. 11 dievkalpojums Tālavā.

29. augustā, plkst. 2 pēc. dievkalpojums Sv. Barnaba baznīcā.

HAMILTONA

Hamiltonas latviešu ev.-lut. Kristus draudze 18 Victoria Ave., S.

15. augustā, plkst. 11 dievkalpojums.

MONTREALA

Māc. A. Voitkus, 3438 Rosedale Avenue, Montreal 28 P. Q. Telefons HU 9-3224.

Montrealas latviešu ev.-lut. Trīsvienības draudze Sv. Jāņa baznīcā, 4345 Marcil Avenue.

Dievkalpojumu draudzē nebūs: 8. un 22. augustā un 5. septembrī.

15. augustā plkst. 11 Ezerkalnos dievkalpojums.

29. augustā plkst. 7 vakarā baznīcā dievkalpojums.

Izņemot iesvētību un kapu svētku dievkalpojumus — visi dievkalpojumi notiek igauņu ev.-lut. Jāņa baznīcā, 4345 Marcil Ave.

OTAVA

Māc. Edg. Lange, 864 Pleasant Ph. Rd.; tel. 733-3906, Otavas latv. ev.-lut. Miera draudze Sv. Pētera lut. baznīcā, 400 Sparks ielā.

Ukrainas traģēdijai veltīts darbs

UZ RIETUMIEM AIZBĒGUSĀ OKUPĒTAS UKRAINAS RAKSTNIEKA ANATOLIJA KUZŅECOVA ROMĀNS „BABIJ JAR"

Pēc ilgas klusēšanas padomju rakstnieks Anatolijs Kuzņecovs, kas guva patvērumu Londonā, nevēlēdamies atgriezties Krievijā, publicējis savu pirmo grāmatu rietumos „Babij Jar" (izdevn. „Posev" Frankfurtē). Šis darbs padomju cenzūras sakropļotā veidā bija parādījies arī Krievijā pirms Kuzņecova bēgšanas. Tagad tas lasāms bez cenzūras svītrojumiem.

Interesanta ir romāna uzbūve. Tas sastāv it kā no trim daādām daļām — krievu cenzūras sakropļotā veidā krievu cenzūras izdarītajiem svītrojumiem. Izlaistās vietas še iespiestas ar sevišķiem burtiem un rakstnieka papildinājumiem, kas radušies pēdējos gados trimdā; tie ir atdaliti no pārējā teksta ar iekavām. „Babij Jar" ir gravas nosaukums Ķijevas nomalē, kur vācu okupācijas laikā masveidīgi nošauti žīdi un pēc tam arī ukraiņi (romāna darbība norisinās Ķijevā un tās apkārtnē). Autors grib piešķirt virsrakstam plašāku nozīmi: „Babij Jar" ir it kā simbols necilvēcībai, brutālitātei un katra veida tirannijai.

Vajadzīgi stipri nervi, lai izlasītu šo grāmatu. Autora stils ir pārspīlēti naturālistisks, ne tikvien, kur tas vajadzīgs no vēsturiskās precizitātes viedokļa, bet arī, kur autors apraksta ikdienišķās dzīves sīkumus ar nevajadzīgu atbaidīgu pedantismu. Šķiet, ka mūsdienās nevajadzēja atgriezties pie sen pārdzīvotā Zolā naturālisma. — Kuzņecova grāmata nav romāns vārda parastajā nozīmē; autors pats nodēvē to par romānu - dokumentu, un vairākkārt pasvītro, ka viss aprakstītais ir patiesība, un romānā nav nekā izdomāta.

Sākumā autors sniedz ziņas par sevi. Viņš dzimis 1922. gadā Ķijevā, viņa tēvs ir krievs, māte — ukrainiete. Attēloto notikumu laikā viņš bijis zēns, uzmanīgi vērojis un daļēji pats piedzīvojis grāmatā aprakstītās briesmas.

„Babij Jar" ir apsūdzības raksts par Hitlera režīmu un Kremli. Čekisti paslēpuši mīnas galvenās ēkās pilsētas centrā, kas eksplodējušas pēc tam, kad vācieši tur ierīkojušies. Tādā veidā izpostīts pilsētas skaistais centrs, bet pēc kaŗa Kremlis apgalvojis, ka Ķijevas izpostīšana bijusi „vācu barbaru" darbs. Autors atceras, ka 1963. gadā padomju presē parādījies neliels ziņojums par „drošības policista" Kudras - Maksima darbību pagrīdē vācu okupācijas sākumā Ķijevā; 1965. gadā viņam piešķirts „Padomju savienības varoņa" tituls...

Interesants ir apraksts, kādā noskaņojumā vācieši ienākuši Ķijevā un kā tos saņēma iedzīvotāji. Vācieši iesoļoja Ķijevā 1941. gada 12. septembrī smaidīgām sejām, mēģināja sarunāties un jokot ar iedzīvotājiem, kas tos arī vēroja ar smaidiem, bez naida. Bet drīz sākās noslēpumaini sprādzieni, turpinoties līdz 28. septembrim. Sprādzieniem par upuri krita daudzi vācieši. A. Kuzņecovs pasvītro, ka ar šiem sprādzieniem čekisti gribējuši ne tikvien nodarīt zaudējumus vāciešiem, bet, galvenokārt, saniknot vāciešus pret vietējiem iedzīvotājiem, pamudinot tos uz represijām, kas savukārt radītu iedzīvotāju naidu pret okupantiem. Šo mērķi čeka arī sasniegusi. Izzuduši smaidi vāciešu sejās, drīz sākusies atmaksa, kuŗai par upuri krita nevainīgi ļaudis. Vispirms izdarītas žīdu masu nošaušanas „Babij Jar" gravā; kad žīdu vairs nebija, šāva ukraiņus. 1941. g. 3. novembrī nodedzis slavenais vēsturiskais klosteris „Kijevo Pečerskaja Lavra", īsts mūzejs ar vecām, slavenām baznīcām, sienu gleznām un mozaīkām, veciem rokrakstiem un grāmatām. Autors dēvē minēto klosteri par Krievijas senvēstures saglabātāju un „pareizticīgo Vatikānu". Vēlti vācieši centušies nodzēst uguni. Kuzņecovs atceras, ka krievu armijas atkāpšanās laikā čekisti ielenkuši Lavru, neielaižot nevienu cilvēku. Autors ieteic ārzemju tūristiem, kas apmeklē Ķijevu, pajautāt gidiem, vai taisnība, ka slaveno klosteri uzspridzinājuši čekisti, — un tad vērot gīdu sejas izteiksmi.

Grāmatas ievadā autors attēlo padomju cenzūras darbību un rakstnieku veltīgo cīņu ar to. Ar sevišķiem burtiem iespiestajās vietās lasītāji var redzēt, ko padomju cenzūra atzinusi par nevēlamu. Nosvītrota pat katra vieta, kuŗā labvēlīgi tēlots kāda vācu kareivja izskats. Vietām cenzūras centība kļuvusi pat anekdotiska: nosvītrota, piemēram, vieta, kur tēloti lielie, labi pāedušie vācu artilerijas zirgi. Protams, cenzūra nevarēja atstāt vietas, kuŗās autors stāsta par sava vectēva pretpadomju noskaņojumu par spīti viņa sociālajam stāvoklim, — viņš bija vienkāršs, nabadzīgs strādnieks, „ne monarchists, ne nacionālists". Viņam nebija ne jēgas par politiku; viņš bija tikai mazs vienkāršs cilvēks. Padomju Savienībā, kuŗa viņam vienmēr bijusi pamāte, un kuŗā viņš bieži cietis badu un juties apspiests. Autora vectēvs gaidījis vāciešus kā atbrīvotājus; viņš domājis, ka nekas nevar būt sliktāks pasaulē par padomju varu (39. lp.). Autora tēvs, turpretim, bijis „apzinīgs komūnists", kuŗš atstāja autora māti, kaut arī viņa bija „apzinīga komūniste". Lielā centībā viņa sadedzinājusi savu bibliotēku, jo tajā bijušas grāmatas, kas neatbilst Staļina līnijai.

Cenzūra, protams, nosvītrojusi arī „Atmiņu" nodaļu, kuŗā autors stāsta par kanibālisma gadījumiem Ukrainas sādžās sakarā ar briesmīgo badu 1933. gadā. Pielikumā, kas radies trimdā, Kuzņecovs paskaidro, ka badu izraisījusi piespiedu kolektivizācija un tam par upuri krituši vairāk nekā 7 miljoni ukraiņu.

Grāmatas tēlojumos pavīd autora pārdomas par notikumiem un to jēgu. Vairums no šīm pārdomām radies autora trimdas laikā. Tās rāda, līdz kādam pesimismam var noķūt „domātājs cilvēks' ' padomju savienībā. Ar sarkasmu autors atzīmē, cik daudz „noziegumu" viņš izdarījis jau 14 gadu vecumā: pēc padomju likumiem viņu par to vajadzētu nošaut vismaz 20 reizes! Pēc kaŗa beigām autors ar māti noķūst „aizdomīgo" sarakstā, jo viņi palikuši dzīvi vācu okupācijas laikā. Cilvēku kāršanu autors redzējis ne vācu, bet krievu laikā pēc kaŗa: Ķijevas laukumos pacēlušās karātavas ar 5 — 8 cilpām katrā. Vienā no Atmiņu nodaļām minēts arī latviešiem labi pazīstamais Višinskis. A. Kuzņecovs stāsta par baumām, ka Kirovs, Ordžonikidze un Gorkijs nogalināti pēc Staļina pavēles. Tad Staļins sūtījis uz Ķijevu Višinski, kas tūdaļ pēc ierašanās sācis izgatavot gaŗus sarakstus ar nāves spriedumiem.

Krievu cenzūra izsvītrojusi arī nodaļu, kuŗā stāstīts par visos Ķijevas kino izrādīto filmu „Molotovs Berlīnē". Tajā bijis redzams, ka Hitlers sirsnīgi spiež roku Molotovam, maršē Hitlera armija u. c. Visu laiku līdz karam prese apgalvojusi, ka padomju savienībai nav labāka drauga par Hitleru. Tālāk aprakstīta Hitlera un Staļina kopīgā rīcība Polijā. Krievi, protams, iesoļojuši Polijā kā „Rietumukrainas un Baltkrievijas atbrīvotāji" un tūliņ metušies poļu veikalos. Virsnieki, polituki un arī vienkārši kareivji atgriezušies Ķijevā ar pilnām somām vajadzīgu un nevajadzīgu lietu. Autoram netrūkst arī „karātavu humora". Viņš stāsta, ka skolas biedra tēvs pārvedis pilnu somu ar divriteņu zvaniem — visiem apkārtnes bērniem par prieku!.. Visi priecājušies, ka pienācis gals buržujiskajai Polijai, Latvijai, Lietuvai un Igaunijai" — Autors tēlo zemnieku noskaņojumu kādā sādžā vācu iepemtā apgabalā. Nabadzīga zemniece Gapka stāsta, ka laime beidzot piemeklējusi arī viņas sādžu: neesot vairs kolhozu! Neesot vairs visādu liekēžu, uzraugu, priekšnieku, esot tikai zemnieki. Sādžinieki beidzot varot ēst tik daudz, cik grib. Pat veci ļaudis neatceroties, ka kādreiz sādžas iedzīvotāji varējuši tik labi paēst. Neviens nekā neaizliedzot, nekā neatņemot, nekur nedzenot!...

Vispārējais noskaņojums romā-

(Beigas 7. lpp.)

ŠOVASAR
„THE FORUM"
Šovasar „THE FORUM", ONTARIO PLACE, varat redzēt varjetē uzvedumus. Sākot ar „rock" līdz baleta mūzikai, džesu un lauku mūziku. Arī īpaša Toronto simfoniskā orķestra koncertu serija.

Še ir daži uzvedumi, kas jūs interesēs —

12. augustā, plkst. 8.30 — 10 vak. **Toronto simfoniskā orķestra koncerts** (pēdējais).
Operu mūzikas vakars
13. augustā, plkst. 8.30 — 10 vak. **Tommy Hunter izrāde**
14. augustā, plkst. 8,30 — 10 vak. **džesa koncerts**
15. augustā, plkst. 1 — 1.30 pēcp. **Toronto somu jaukts koris**
no 2 — 2.30 pēcp.
Transilvānijas tautas deju grupa 60 dejotāju no Kičeneras
no 8. — 10 vak.
Ivana Romanova „Kontinentālais koncerts". Starptautiski pazīstamas mūzikas programma, dziesmas un dejas ar Ivana Romanova vīru kori un orķestri, dziedās Lesja Zubraka, tautas dziesminieks Joso, Nuni Nanevs, Edmunds Kačmareks,, Moe Kaufmans un Franka Rodvela dejotāji.

Atnāciet, apmeklējiet „THE FORUM"!
Tā ir daļa no ONTARIO PLACE.

ontario place

71. gada
automašīnas par izpārdošanas cenām
Chevrolet-Chevelle — Cameo — Oldsmobile — Chevy II — Vega
Sazinieties nekavējoties ar mūsu latviešu pārstāvi
HANS PLAUDE Tālrunis HO 6-1131
Robertson motors Ltd.
1555 DANFORTH AV., TORONTO 6.

Piedāvā dāvanām un pašu vajadzībām:

Daugavas Vanagu Grāmatnca

Latviešu namā 491 College St., Toronto 174, tālrunis 921-7121
Darbdienās no plkst. 12—8 vak., sestdienās SLĒGTS

- GRĀMATAS, visjaunākos izdevumus ieskaitot
- KERAMIKU
- KOKA IZSTRĀDĀJUMUS — pūra lādes, šķīvjus, svečturus, standartiņus
- AUDUMUS — sedziņas, spilvenus, grāmatu zīmes
- ĀDAS IZSTRĀDĀJUMUS — atslēgu maciņus, naudas makus, albumus, viesu grāmatas, adrešu grāmatas, grāmatu zīmes
- LATVIEŠU SKAŅU PLATES
- APSVEIKUMU KARTTITES

Apskatiet — varbūt kas noderi

LATVIEŠU NAMS
491 College St., Toronto 174
zirē
telpas
sarīkojumiem ■ viesībām
● kāzu viesību galdus ●
Tel. 922-2931

apdrošināšana plus
VALD. BEBRIS
1658 VICTORIA PARK AVE. SCARB
TEL. 759-0206

Ukraiņas tragēdijai . . .

(Pārnesums no 6. lpp.)

nā ir pesimistisks, brīžiem dzēlīga sarkasma un ārkārtīga rūgtuma caurausts. Bezcerīgs izmisums skan, piemēram, autora mātes vārdos, kad Hitlera laika viņai atkal jādedzina grāmatas. . . .„Pasaulē nav ne labuma, ne miera, ne vesela saprāta. Ļauni idioti valda pasaulē. Un grāmatas vienmēr deg.... Es domāju par tevi, mans dēls: kādēļ tu piedzimi?!. Dzīvot tādā pasaulē!. .” Drusku vēlāk, 1941. gadā, autors, toreiz vēl zēns, saka to pašu: „Pasaulē nav ne mazākās cerības uz taisnību. Visapkārt tikai „Babij Jar”... Atnāca vieni ar sarkaniem karogiem un skaistiem saukļiem, nogalināja, laupīja, iznīcināja. Tad radās citi — arī ar karogiem un skaistiem saukļiem, tie arī — nogalināja, laupīja, iznīcināja.” Nedaudz tālāk vēl drūmāks secinājums: „Ko māca grāmatas? Vajagot mīlēt cilvēkus, veltīt dzīvi cīņai par gaišāku nākotni. Kādus cilvēkus? Kādu nākotni?...” Tālāk prātojums par pēdējo pasaules karu, kas bijis karš starp divām koncentrācijas nometnēm: katra no tām gribējusi paplašināt savas nometnes robežās tā, lai tās aptvertu visu pasauli. Kāda starpība starp Hitlera „vācisko humānismu” un Staļina „sociālistisko humānismu”? Pirmais bendēja cittautiešus, otrs — savus tautiešus. Un viss tas norisinājās 20. gadsimtā, kad civilizācija sasniegusi augstāko pakāpi”. Kā iespējams runāt par progresu, ja 20. gadsimtā iespējama verdzība, genocīds, terrors? Politiķi gatavi pārvērst visu zemes lodi par „Babij Jar” gravu, lai tikai varētu valdīt. Barbarisma ugunskuri vairojas visās zemeslodes daļās; ar rūpīgi izstrādātām metodēm barbarisms cenšas inficēt masas visur. „Progress” redzams vienīgi faktā, ka vergus vairs nedzen kājām, bet ved aizplombētos vagonos, un ar injekcijām cilvēkus pārvērš idiotos.. Autors aicina padomāt, ka „pasaulē viss nav kārtībā”, ja cilvēku masas klūst par vergiem uz visu mūžu, ja miljoni cilvēku no dzimšanas līdz nāvei nevienu reizi neuzdrošinās atkāti teikt, ko viņi domā. „Civilizācija ir briesmās!” viņš sauc, citā vietā rakstīdams: „Vai jūs domājat, ka kaut kas ir mainījies tagad? Tikai uz slikto pusi... Cilvēki tic visiem — Ļeņinam, Staļinam, Hitleram, Chruščovam, Maocetungam, Brežņevam un visādiem Fidelkastro ar drusku „zemāku stāžu”. Tie attaisno noziegumus ar augstiem mērķiem. Ja civilizācijai tagad draud bojā eja, tad tas notiek ar lētticīgu cilvēku jūsmīgo palīdzību. Pēdējie man liekas tagad bistamāki par nekaunīgajiem vadoņiem...”

Grāmatas beigās attēlota tagadējā Ķijeva. Tās centrā izzudušas vēstures pēdas. Ukrainā notiekot pārkrievināšana. „Sociālistiskā humānisma” vārdā visā Ukrainā risinās politiskas prāvas, brīvdomātājus ieslogot cietumos. Grava „Babij Jar” iznīcināta, tur tagad esot lielceļš. Milzīgās gravas iznīcināšana bijusi milzīgs uzdevums, bet padomju celtniecība spējot veikt visu, ironizē autors. 25 gadus pēc nāves šodien gravā Ķijevas iedzīvotāji rīkojuši grandiozu masu sapulci. Tas satraucis valdību un pēc dažām dienām iedzīvotāji ieraudzījuši netālu no gravas akmeni ar uzrakstu, ka tur ceļot pieminekli vācu fašistu upuriem. Ja ārzemju tūristi to pieprasot, viņus aizvedot uz minēto akmeni, ko iepriekš izpušķo ziediem; pēc tūristu aiziešanas ziedus novācot. Autors pārliecināts, ka nav iespējams „pievilt vēsturi”: katrs liels noziegums atstājot savu zīmogu cilvēku atmiņā. Autors beidz grāmatu ar pesimistisku jautājumu: Vai mēs kādreiz sapratisim, ka visdārgākais pasaulē ir — cilvēka dzīvība un brīvība?..

Austra Augenberga

1971. GADA VASARAS MŪZIKAS FESTIVĀLS

Toronto pilsētas padome, parku un atpūtas departaments sadarbībā ar Toronto mūziķu apvienību, ar skaņu plašu rūpniecības uzņēmumu un Toronto Daily Star fondu atbalstu priecājas paziņot sekojošās programmas:

Programma 15. augusta — 19. augusta nedēļai

SVETDIEN, 15. augustā

2:30 pēcp. High Park — Ellis McLintock orķestris
2:30 pēcp. Kew Gardens — Kanadas karaliskā artilerijas pulka 7. Toronto kapella. Viešņa Cathy McBain.
5.30. pēcp. High Park — Ronnie Padgett ērģeļu koncerts
7:30 vak. Willowvale Park — Jack Cooke un Pendulums
7:30 vak. Earlscourt Park — Johny Lombardi varjetē
7:30 Greenwood Park — Angus McKinnon skotu grupa

PIRMDIEN, 16. augustā

8:30 vak. Ramsden Park — Skvērdejas — Bob Scott ar orķ.

OTRDIEN, 17. augustā

8:00 vak. Allan Gardens — Kanadas karaliskā leģiona 344. nod. kapella
8:30 vak. Withrow Park — Skvērdejas— Bob Scott ar orķestri

TRESDIEN, 18. augustā

12:-5 pēcp. Nathan Philipps Square — Bob Minns ork.
7:30 vak. Monarch Park — Bob Minns ork.
8:00 vak. Eglinton Park — George Frank ork.
8:30 vak. Riverdale Park. Margerite Haymes un Haymes māsas

CETURTDIEN, 19. augustā

8:00 vak. Nathan Phillips Square — Kontinentālais koncerts
8:00 vak. Forest Hill Memorial Park — Bob Hackborn — Džess
8:30 vak. High Park — Skvērdejas — Bob Scott ar orķestri
8:30 vak. Kew Gardens — Skvērdejas — Al Aylward ar orķestri

ARĪ LEDUS LAIKMETĀ BIJIS KALENDĀRS

Nesen Francijā publicēts izdevums, kura autors, Aleksandrs Maršaks, kādreizējais literāts un archaioloģijas amatieris, dokumentējis savus ieskatus, ka aizvēsturiskā cilvēka gara līmenis bijis daudz augstāks nekā līdz šim pieņemts domāt. Maršaks, Pibodija archaioloģijas un etnoloģijas muzeja darbinieks, savas domas pamatošanai vairākus gadus apceļojis Eiropas mūzejus, pētīdams it sevišķi iekasītās zīmes uz kaulu u. c fragmentiem no ledus laikmeta izrakumiem Ukrainā, Polijā, Itālijā, Spānijā u. c. Viņš konstatējis, ka jau toreiz, t. i., pirms 34.000 gadiem, cilvēkam bijis savs kalendārs pēc mēness fazēm, kā arī citas sazināšanās zīmes.

Minētais konstatējums archaiologos radis lielu ievērību, jo tas norāda, ka jau ledus laikmeta cilvēkam bijusi nojēga par skaitļiem un spēja domāt abstrakti. Maršaka grāmatas nozīmību atzinīgi novērtēja arī Dr. Ralfs Soleckis, viens no izcilākajiem ledus laikmeta pētniekiem, uzskatīdams atradumu par sumeriešu un babiloniešu kalendāru „priekšteci”, kura nozīmība tikpat liela kā oglekļa 14 atrašanai, ar kā palīdzību iespējams noteikt izrakumu vecumu.

☆

LAIKRAKSTA

LATVIJA

AMERIKĀ

ATSEVIŠĶI NUMURI

PĒRKAMI TORONTO

LATVIEŠU VEIKALOS

☆

„WEBSTER” VĀRDNĪCAS

bibliotēku izmēra 1970. gada izdevums pilnīgi jaunās kasetēs. Cena $45.00. (Pārdodam par $15.00). Atskaitiet 10%, ja gadījumā pasūtināt 6 vai arī vairāk

Pasūtiniet:

NORTH AMERICAN LIQUIDATORS

58—158 2nd. Ave., N. Dept. 0-664
Saskatoon, Saskatchewan.

C.O.D. pasūtinājumiem pievienojiet $1.00, atlikumu plūs C.O. D. izdevumus samaksāsit pie saņemšanas. Gadījumā, ja neesat apmierināts, 10 dienu laikā sūtiet atpakaļ pilnai atmaksai. Bez starpniekiem. Katrs sējums apzīmogots „Not for resale”.

NOTĀRS

OSKARS PERRO

pieņem klientus katrā laikā iepriekš pieteicoties pa tālr.
LE 5-5555, Toronto

TRANSPORTA UZŅĒMUMS

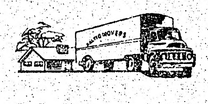

BALTIC MOVERS
tālr. 534-1403, Toronto

L. LUNSKY
OPTIKIS

Atvērts no pl. 9.30 — 6 vak.
Ar iepriekšēju pieteikšanos
470 College St., Toronto.

IGAUNU OPTIKIS
J. RATAS
169 Danforth Ave. HO 5-8251

ACU PĀRBAUDE. ACENU PAGATAVOŠANA PĒC ĀRSTU RECEPTES. ZEISS STIKLI. Speciāla atlaide sūtījumiem uz dzimteni.

KAKTIŅŠ

Veicam visādus transportus ar modernām mašīnām.
(mēbeļu, būvmateriālu u. c.) Lūdzam zvanīt katrā laikā.
LE 5-6619.

Kanadas DAUGAVAS VANAGU nams
125 Broadview Ave., Toronto 250,
PIEDĀVĀ ZĀLI PIRMĀ STĀVĀ (ar gaisa dzesinātāju)
DAŽĀDIEM SARĪKOJUMIEM. PIEPRASIET TELEFONISKI —
465-5225
DAUGAVAS VANAGU KLUBS
OTRĀ STĀVA
ATVĒRTS BIEDRIEM NO PIRMDIENAS LĪDZ PIEKTDIENAI NO PL. 3 p.p. — PL. 1 NO RĪTA,
SESTDIENĀS NO PL. 12 DIENĀ — PL. 1 NO RĪTA.
Dažādi dzērieni un ēdieni par mērenām cenām.
Uz redzēšanos!

Lielākais un labākais veikals Kanadā speciāli
EIROPIEŠU DELIKATESĒM
vislabākā kvalitāte, plaša izvēle un mērenas cenas
tip-top MEATS
delicatessen
1727 BLOOR ST. WEST
(pretim Keele pazemja stacijai)
YORKDALE SHOPPING CENTRE
FAIRVIEW MALL
Don Valley Parkway)

ROSAR-MORRISON FUNERAL HOME LTD.
TELEPHONE 924-1408 • 467 SHERBOURNE STREET, TORONTO 5, ONTARIO
RŪPIGA UN SMALKJŪTĪGA
APBEDĪŠANAS CEREMONIJU
IZKĀRTOŠANA

Kas? Kur? Ko? Toronto

ALFRED STIKUTS REALTOR
1851 Lawrence Ave. E., Scarboro
Alfreds Stikuts, FRI, tālr. 752-1730
1363 Wilson Ave., Downsview, Ontario
Vad. Lita Stikuts, tālr. 248-0101

A. BERZIŅŠ Realty Ltd.
Nekustami īpašumi, apdrošināšana, obligācijas un notāru
316 Harbord Street, Toronto, Ont. 534-8447

DAŽĀDU ZIEDU dabīgs nepasterizēts **MEDUS**
Ziedputekšņi (Pollen). Perupieniņš (Royal Jelly) no ĒRGĻU LIGZDAS
dravām, 30 Dewson Street, Toronto 173. Tālr. 534-0563

PAVASARA LE 1-7353
delikatešu veikals un konditoreja
361 RONCESVALLES AVE Īpašnieks ST. ČUKULIS

A. Kristapsona gaļas un gaļas izstrādājumu veikals
1095 Queen Street East, Toronto, tālr. 466-5152

EXPRESS T.V. SERVICE
HI-FI un TV DARBNĪCA, tālr. 769-6732
no plkst. 9 — pl. 9 vak.

BROADVIEW DELIKATESU VEIKALS
105 DANFORTH AVE. (pie Broadview)
Tel.: HO 5-9905. *Ausma Mikelsons*

AUSTRA ŠMITS
DĀMU FRIZIERSALONS
737 Bloor St. W., pie Grace, Toronto. LE 5-6792

Fotogrāfiski darbi ar izcilu kvalitāti!
Pieprasiet informāciju
tel. 863-1166
par veikaliem jūsu rajonā pasūtinājuma nodošanai.
Benjamiņa filmu laboratorija

Braucot ar auto no Toronto
un apkārtnes, vai arī atgriežoties no ceļojuma, neaizmirstiet iegriezties tautieša Daiņa Apeņa autodarbnīcā un degvielu pildītavā —
DAN'S ESSO SERVICE
66 Bayview Ave. So., Richmond Hill,
tālr. 884-5641
(var zvanīt tieši no Toronto)
Iegaumējiet, ka nekad nav par ļaunu pārbaudīt auto riepas, radiātoru, bremzes un uzņemt arī papildu degvielas. Ātri un labi jūs apkalpo 4 mechaniķi un 4 izpalīgi pie 5 degvielu pildītavām.
BET KĀ UZ ŠO VIETU NOKĻŪT?
Pievienotā ceļu skice rāda, ka uzņēmums ir tuvu visiem lielajiem satiksmes ceļiem.

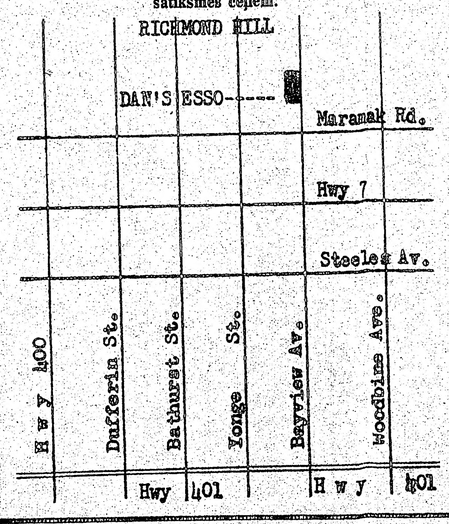

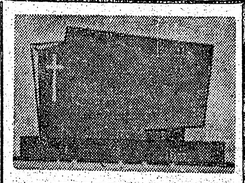

PIEMINEKĻI
Igaunu uzņēmums
YONGE MEMORIAL LTD.
2919 Yonge St., Toronto 7
(Starp Eglinton un Davisville)
487-2147, vakaros 445-8955
Kvalitātes darbs un eiropiešu metu

Estrich 1874
Turner & Porter
APBEDĪŠANAS BIROJS
Roncesvalles Chapel
436 Roncesvalles Ave.
LE3-7954
York Chapel
2357 Bloor St. W.
Parkošana abās bēru mājās

A. EGLĪTIS — TV RENTAL
17" — $ 8.- mēnesī
21" — $ 9.- mēnesī
25" — $10.- mēnesī
161A Roncesvalles Ave., Toronto, tel. **LE 7-1401**

VALUPE
LATVISKAS ROTAS
DIMANTI — PULKSTEŅI
Zeltkalejs
Aldonas ĶIVLENIEKS-KORMS
VEIKALA UN DARBNĪCA 964½ Bloor St. W. Toronto 4
Ont., tālr. 533-2837.
Zvanīt 382-4269, AREA CODE 613.

Latviešu skola ...

(Pārnesums no 1. lpp.)

dām pamata atziņām paguvuši nonākt, bet austrāliešu pamatskolu skolotāju caurmēra vecums pirms dažiem gadiem bija, ja nemaldos, 24 gadi. Mūsu sestdienas skolu skolotāju caurmēra vecums turpretim, laikam, nebūs zem 50 gadiem. Protams, jauni skolotāji var lieliski pārzināt jaunākos metodikas paņēmienus un būt daudzējādā ziņā labi skolotāji, tomēr šoreiz mēs runājam par dzīves ziņu un vērtībām.

3) Latviešu skolotāju darbs mūsu apstākļos ir mīlestības, ne maizes darbs. Mīlestības darbu veic gluži citādi nekā maizes darbu. Mūsu skolotāji nedraud streikot. Tā kā klases ir mazākas nekā ikdienas skolās, attieksmes starp skolotāju un skolēnu var būt tuvākas. Nav daudz formālisma, nav birokratijas. Cik esmu personīgi novērojis, mūsu skolās valda jauka atmosfaira, tāds kā sirds siltums. Mūsu skolās nav „skolas kas skolas", tikai ar citu saturu, ar citu mācības vielu. Tās ir skolas ar citu garu, un ieaugšana šajā citā garā vien un aprašana ar to var daudz dot bērna veidošanās procesam, pavisam neatkarīgi no mācību vielas.

4) Austrālijā „nāk modē" (arī Kanadā un ASV, — red.) jēdziens „kultūru plūrālisms). Tas nozīmē vairāku kultūru, valodu, dzīves veidu līdzās pastāvēšanu vienas valsts apjomā. Jēdziens pats par sevi vecs bija jau tad, kad par to un par šādas kultūras plūrālisma vēlamību pirms 11 gadiem rakstīja rakstu krājuma „Archīvs" 1. sējumā. Tikai tolaik austrālieši par kultūru plūrālismu nerunāja. Runāja gan par pārtautošanās vēlamību (gluži kā Kanadā un ASV, — red.). Toties pēdējā gada laikā viņu nostāja apsviedusies gluži uz otru pusi (atkal gluži kā Kanadā un ASV, — red.). Pietiek palasīties 1970. gada septembra Jaundienvidvelsas Labo kaimiņu apvienības konferences protokolu, papētīt, ko Melburnas Latroba universitātes socioloģijas profesore Džīna Mārtina sacījusi šāgada 31. janvārī Austrālijas politisko zinību institūta rīkotās t.s. vasaras skolas sanāksmē, ieskatīties žurnālā „South Australian Education" pagājušā gada decembra numurā, — tur visur mēs lasām spriedumus par to, cik ļoti vērtīga ieceļotājiem kā individiem esot tēvu valodas un kultūras piepaturēšana, cik labi skolās veicoties bērniem, kas prot vairāk nekā vienu valodu u.t.t., vārdu sakot, visu to pašu, ko mēs tik labi zinājām jau pirms 20 gadiem. Tātad, visi tagad liekas atzīstam kultūru plūrālisma pozitīvās īpašības. Un patiešām — katram domātājam cilvēkam taču nedrīkstētu būt šaubu, ka cilvēks, kas prot divas valodas un bez grūtībām spēj orientēties divu kultūru jomā, būs vērtīgāks individs par tādu, kas prot tikai vienu valodu un dzīvo vienas kultūras lokā. Bet latviešu skola — pat ja tā darbojas tikai reizi nedēļā un pat ja tās darbā dažkārt kādi trūkumi — nu reiz ir vienīgā vieta ārpus ģimenes, kur latviešu vecāku bērns latviskajā kultūrā var īsteni ieaugt. Tāpat kā grūti būtu izprast cēsinieku, kas, pat labai izdevībai rodoties, atteiktos savam bērnam parādīt jūru, tā tiem melburniešiem, sidnejiešiem vai adelaidiešiem (arī torontiešiem, ņujorkiešiem u.t.t. — red.), kas savus bērnus mīl, ir grūti izprast vienu otru līdztautieti. ja tas savam bērnam it kā nenovēl labāko, ko dotie apstākļi viņam spētu sniegt.

Mūžībā aizsaukts

serž. **Andrejs Slavie̊šs**

dzimis 1891. gada 18. septembrī

miris 1971. gada 1. augustā Toronto, Kanadā.

Piemiņā paturēs

Latviešu veterānu-strēlnieku biedrība Torontto

Daži Chruščova atklājumi

(Pārnesums no 5. lpp.)

rī). Viņš, protams, nemin, ka tieši šai laikā Serovs jau izstrādāja plānu Baltijas valstu nacionālistu deportācijai un publicēja savu slaveno instrukciju Nr. 000123 jau 1939. g. 11. oktobrī, tātad jau 7 mēnešus pirms Baltijas valstu okupācijas. Tātad, te darīšana ar plānotu genocīdu. Toties Chruščovs atzīst, ka 1940. g. Pad. savienība okupējusi Baltijas valstis, neminēdams kādu „revolūcionāru situāciju", kas it kā attaisnotu Pad. savienības okupāciju. Viņš arī apzinās, ka baltiešiem ir augsts kultūras līmenis, tādēļ sovjetizācija jāizdara lēnām, ļoti uzmanīgi. Viņš apgalvo, ka šī okupācija bijusi liels triumfs Baltijas valstīm un arī Pad. savienībai. Chruščovs gan atzīmē Baltijas valstu inteliģences bēgšanu uz rietumiem, bet nemaz nepiemin deportācijas 1941. gadā. Toties Krenkšovs savās piezīmēs min 170.000 deportēto baltieu.

Otrā pasaules kaŗa norisē Chruščovs izceļ krievu lielo neveiksmi pie Charkovas un uzvaras Staļingradā un pie Kurskas. Staļingradas cīņas vadījis ģen. Jeremenko un pats Chruščovs. Uzvaras parāde Sarkanajā laukumā notikusi 1945. gada 24. jūnijā. Chruščovs ir pret to, ka Staļins noklusējis britu un amerikāņu palīdzību, jo bez amerikāņu smagajām mašīnām krievi nebūtu nokļuvuši līdz Berlinei. Arī amerikāņu pārtika bijusi liela svētība.

Staļinā pēdējos gados bijusi vērojama tieksme aizstāt „veco gvardi" ar jaunākiem komūnistiem. Bulgāņins kādreiz teicis Chruščovam pēc pusdienām pie Staļina: „Jūs ierodaties pie Staļina kā draugs, bet nekad nevarat zināt, vai atgriezīsities mājās, vai arī jums piedāvās braucienu — uz cietumu" (258. lpp.). Chruščovs nosoda Staļina antisemītismu. Viņš gan atzīst pilsoņu arestēšanu, bet viņus vajagot tiesāt un pierādīt viņu vainu. Sevišķi nejēdzīgas esot t. s. „troikas": 3 vīri arestējot, apvainojot un notiesājot. Īstenībā arī pats Chruščovs Ukrainā rīkojās ļoti nežēlīgi, viņu varētu dēvēt pat par Ukrainas Staļinu. Viņš valdīja tur no 1938. — 1950. gadam.

Partijas 19. kongress notika 1952. gadā. Pēc tā par galvenajiem noteicējiem kļuva: Staļins, Maļenkovs, Berija, Chruščovs un Bulgāņins. Molotovu un Mikojānu nobīdīja pie malas kā rietumu spiegus. Staļins kļuva ik dienu aizdomīgāks. Chruščovs liek saprast, ka Berija paātrinājis Staļina nāvi. Abi ar Maļenkovu plānojuši pārņemt varu. Chruščovam izdevās Maļenkovu pārvilkt savā pusē un tad kopīgiem spēkiem likvidēt Beriju (1953. g. jūnijā). Vēlāk Chruščovs pakāpeniski nostiprināja savas pozicijas. Maļenkovs ieteica iedzīvotāju pārtikas uzlabošanu, bet Chruščovs pasvītroja smagās rūpniecības prioritāti un ieteica izmantot lauksaimniecībai līdz šim neskartās zemes. Jau 1955. gadā Maļenkovs bija spiests atteikties no premjēra amatai

Chruščovs galīgi nostiprināja savu stāvokli partijas 20. kongresā 1956. gadā. Savā slepenajā runā viņš nosodīja Staļinu. No 17. kongresā (1934. g.) ievēlētajiem centrālkomitejas locekļiem divas trešdaļas bija likvidētas. Chruščovs nosoda tikai partijas biedru likvidēšanu, bet atzīst masu terroru. Krenkšovs konstatē, ka likvidēti 1 miljons partijas biedru un 7 miljoni nebiedru, bet aizmirst pieminēt deportētos, kuŗu skaits jau 1935. gadā sasniedza 27. miljonus.. Savā slepenajā runā Chruščovs atzimē 2. latviešus — Eichi un Rudzutaku, kas abi bijuši ideāli komūnisti.

Chruščovs lepojas ar saviem necilajiem ārpolītiskajiem panākumiem. 1955. g. viņš devās uz Dienvidslaviju, lai panāktu izlīgumu ar Tito un deklarēja savu „Mierīgas koeksistences" saukli. Chruščovs nepareizi tēlo Ungārijas sacelšanos 1956. gadā, apgalvodams, ka Nadžs jau sen aģitējis pret Pad. savienību, bet īstenībā viņu izvirzīja valdības priekšgalā tikai sacelšanās laikā. Kubas krizes laikā 1962. gada oktobrī Kenedijs un Pad. savienības sūtnis Dobriņins centušies panākt krizes izbeigšanu. Prezidents Kenedijs apsolījies neuzbrukt Kubai, šo solījumu vēlāk atkārtojis arī prezidents Džonsons. Tātad, tā bijusi Pad. savienības uzvara, jo Kuba palikusi komūnistu saimē.

Sevišķi svarīga ir grāmatas pēdējā nodaļa „Sociālistu paradīzes aizstāvēšana". Ļoti žēl, ka Krenkšovs nav atmaskojis Chruščova noklusējumus, patiesības sagrozījumus un kailo propagandu.. Kas labi pazīst komūnisma īsto seju, būs pārsteigts, lasot grāmatā, kā var bezgalīgi sagrozīt īstenību.

Beidzot Chruščovs ieteic pilnīgi atvērt Pad. savienības robežas, lai nevēlamie elementi aizplūstu. Viņš zina, ka Pad. savienība to nekad nedarīs, jo režīma opozicija jau nav niecīga minoritāte, par ko liecina fakts, ka apm. 3 miljoni austrumvāciešu meklēja patvērumu Rietumvācijā, tādēļ bija jāceļ bēdīgi slavenais Berlīnes mūris.

I. S.

Astronauti laimīgi atgriezušies

Apollo 15. astronauti Džēms Irvins, Alfreds Vordens un Dēvids Skots pēc 1,2 milj. jūdžu ceļojuma uz mēness nolaidās Klusajā okeanā 330 jūdzes no Honolulu, Havajā. Pēc īsas sagiadīšanas Honolulu, kur astronautus apsveica vairāki tūkstoši sagaidītāju, viņi izlidoja uz Hustonu, lai satiktos ar savām ģimenēm. Astronautiem lidmašīnā ceļoja līdz 100 mārc. smagas mēnesradzes, starp kuŗām atradās arī mēnesvirsmas ieži, kā arī 2 jūdzes gaŗa filma par tumšo mēness pusi.

Apollo nolaidās Klusajā okeanā sestdien, 7. augustā; tos uzņēma glābšanas kuģis Okinava. Visi trīs astronauti bija ar labu veselību. Pēdējā 23.000 pēdu lidojumā nolaižoties uz zemes, viens no trim 83,5 pēdu galveniem izplētņiem neatvērās, tomēr tas astronautiem nesagādāja nekādas briesmas, kad gaisa kuģis ar smagu atsitienu strauji iekrita okeanā. Tā bija pirmā reize, kad izplatījuma kuģis nolaidās ar diviem izplētņiem. Padomju kosmonauts Komarovs nositās 1967. g., kad izplētnis neatvērās un izplatījuma kuģis sašķīda. Padomju kosmonauti nolaižas uz zemes, kamēr amerikāņu astronauti izdara nolaišanos okeanā. Izplatījuma inženieŗi nevar izskaidrot, kāpēc viens izplētnis neatvērās.

Padomju zvejas un izpētījuma kuģis Malfa Klusajā okeanā pie Havajas novēroja mēneskuģa Apollo 15 nolaišanos. Padomju kuģis, apgādāts ar elektroniskām ierīcēm, ieskaņoja Apollo 15 nolaišanos. Kad Apollo 15 nolaidās, padomju kuģis raidīja jautājumu: „Kāds ir astronautu veselības stāvoklis?" kam sekoja Okinava atbilde, ka viņu veselība teicama. Vēlāk krievi apsveica bezbailīgos astronautus ar sekmīgu atgriešanos.

Trīs agrākos mēness ceļojumos apkalpe atgriezās Hustonā speciālā izolācijas telpā un pavadīja karantīnā trīs nedēļas. Bet zinātnieki atrada, ka uz mēnesvirsmas nav baciļu, tādēļ Apollo 15 apkalpei nebija pēclidojuma karantīnes. Triumfējošie astronauti atgriezās mājās pie savām ģimenēm. Vērojot gaišo, pilno mēnesi no zemes, Dēvids Skots izteicās, ka mazliet izjūt sēras, jo pavadītas trīs ļoti intensīvas dienas skaistā un fascinējošā vietā. ASV prezidents sacīja, ka Apollo 15 misija ir jauns pierādījums cilvēka nepārspējamai gribai pārvaldīt savu likteni. Tas atnesīs zinātniskas saprašanās sēklas, kas varēs atklāt jaunu nodaļu mūsu planētas vēsturē. Pad. savienības prezidents Podgornijs nosūtīja Niksonam apsveikumu un laba vēlējumus.

ASV prezidents Niksons gatavojas ceļam uz sarkano Ķīnu...

Dadža karikatūra

SĪKĀS ZIŅAS

● Maskavā apcietināti 3 žīdi, kas mēģinājuši stāties sakaros ar rietumu preses korespondentiem. Domā, ka Pad. savienība vēlas ierobežot žīdu sakarus ar ārzemju preses piederīgajiem, lai izbeigtu naidīgo ziņu ieplūšanu rietumu presē. „Associated Press" korespondents Džēms Pīperts bijis liecinieks divu žīdu arestēšanai, ko izdarījuši divi civīlisti, kas sekojuši viņa auto, kuŗā abi žīdi sēdējuši. Trešais žīds apcietināts, sarunājoties ar diviem angļu preses korespondentiem kādā Maskavas bulvārī. Nesen rietumu preses rokās nokļuvu 67 žīdu parakstīta vēstule, kuŗā tie lūdz atbtlstu viņu tiesībām dzīvot ar savu tautu savā tēvzemē Izraēlā. Žīdu starpā, kam liegts izceļot, ir arī filmu režisors Michails Kaliks, dzejnieks un scēnariju rakstnieks Dāvids Markišs u.c. Kaliks arī izslēgts no Padomju filmu darbinieku arodbiedrības, kaut pieder pie tiem, kas vēl nesen slavēti par savu pienesumu padomju „spožumam".

SPORTS

Divu nometņu sporta spēļu rezultāti

Pirms uztraukuma pilnās volejbola spēles starp Saulaini un Sidrabeni, notika sacensības peldēšanā, kur uzvarētāji ierindojās sekojoši: Lielajiem zēniem — 1. v. Arvīds Sīlis, 2. v. Edgars Kiršs, 3. v. Guntars Tannis. Vidējiem zēniem: 1. v. Pēteris Kaņķis, 2. v. Raimonds Cinovskis, 3. v. Einārs Kārkliņš; mazajiem: 1. v. Arnolds Krūze, 2. v. Mārtiņš Pētersons, 3. v. Vilis Ozols. Meitenēm: lielajām — 1. v. Sandra Ozola, 2. v. Inga Bramane, 3. v. Daina Brumele; vidējām — 1. v. Inese Ivana, 2. v. Rita Treigūta, 3. v. Aina Tilupe; mazajām 1. v. Astrīda Kaņķe, 2. v. Astrīda Augule, 3. v. Zaiga Pērkona.

Vēl peldēšanas sacensības nebija beigušās, kad pie volejbola laukuma sāka pulcēties skatītāji, ceļojošā kausa izcīņai, ko iepriekšējo svētdienu Sidrabenē bija izcīnījusi Saulaines komanda. Šoreiz tomēr laime uzsmaidīja viesiem un kauss aizceļoja uz Sidrabeni, kas nozīmē vēl vienu izšķīrēju spēli. Īpaša komisija vērtēja individuāli labākos spēlētājus abās komandās. Par tādiem atzina, no meitenēm, Vizmu Maksiņu no Sidrabenes un no zēniem — Aldi Grantu no Saulaines. Balvas viņiem pasniedza DV Kanadas valdes priekšsēdis E. Krūka.

Pēc vakariņām sākās deja jauniešiem un pieaugušajiem. Pirmdien, 2. augustā, sporta svētkos risinājās sacensības vieglatlētikā starp Saulaini un Sidrabeni. Skriešanā 60 metros, lielajiem zēniem — 1. v. Arvīds Ozoliņš, 2. v. Edgars Kiršs, 3. v. Rolands Grants; vidējiem zēniem: 1. v. Lauris Kuksis, 2. v. Viktors Skujiņš, 3. v. Pēteris Kaņķis; mazajiem — 1. v. Alberts Vītols, 2. v. Andris Pulciņš, 3. v. Ēriks Grigors. Meitenēm: lielajām — 1. v. Sandra Ozola, 2. v. Andra Kukse, 3. v. Benita Kalna; vidējām — 1. v. Dina Kalna, 2. v. Alda Stafecka, 3. v. Sandra Bādere. Mazajām — 1. v. Astrīda Kaņķe, 2. v. Astrīda Kalna, 3 v. Inese Timšāne. Austlēkšanā: zēniem, lielajiem, Arvīds Sīlis; 2. v. Rolands Grants; 3. v. Gunārs Paukšēns, vidējiem — 1. v. Pēteris Kaņķis, 2. v. Lauris Kuksis, 3. v. Andris Zilāns; mazajiem — 1. v. Vilis Ozols, 2. v. Alberts Vītols, 3 v. Arnolds Krūze. Meitenēm: lielajām — 1. v. Benita Kalna, 2. v. Brigita Kampe, 3. v. Sandra Ozola; vidējām — 1. v. Aina Tīlupa, 2. v. Alda Stafecka, 3. v. Rita Treigūta; mazajām 1. v. Astrīda Kaņķe, 2. v. Ināra Lūse, 3. v. Astrīda Kalna. Tāllēkšanā: zēniem, lielajiem — 1. v. Gunars Paukšēns, 2. v. Aldis Grants, 3. v. Arvīds Ozoliņš; vidējiem — 1. v. Pēteris Kaņķis, 2. v. Viktors Skujiņš, 3. v. Lauris Kuksis; mazajiem: 1. v. Vilis Ozols, 2. v. Ēriks Grigors; 3. v. Andris Pulciņš. Meitenēm — lielajām: 1. v. Sandra Ozola, 2. v. Benita Kalna, 3. v. Andra Kukse; vidējām — 1. v. Ina Kalna; 2. v. Alda Stafecka; 3. v. Sandra Bādere; mazajām — 1. v. Astrīda Kalna; 2. v. Ināra Lūse; 3. v. Astrīda Kaņķe. Lodes grūšanā: zēniem — lielajiem: 1. v. Guntars Tannis; 2. v. Imants Purvs, 3. v. Jānis Ozoliņš; vidējiem: 1. v. Imants Koškins, 2. v. Egils Stiebriņš, 3. v. Andris Zilāns. Meitenēm: lielajām — 1. v. Vizma Maksiņa, 2. v. Sabrina Knostenberga; 3. v. Benita Kalna; vidējām: 1. v. Alda Stafecka; 2. Aina Černonoka, 3. v. Aina Tīlupa.

Labākie Saulaines vieglatlēti ar lielāko punktu skaitu bija zēniem Pēteris Kaņķis un meitenēm Astrīda Kaņķe, bet ceļojošā balva vieglatlētikā palika Sidrabenei, jo kopsummā tās dalībnieki bija ieguvuši vairāk punktu.

T. K.

Pro futbols

Varsity stadionā

METROS

PRET

MONTREAL OLYMPIC

trešdien, 18. augustā

pl. 8. vakarā

Ieejas kartes iepriekšpārdošanā $2.00, $2.50

visos MAC's piena veikalos

Veikumi sportā draudzības un jaunatnes dienās Niagarā

Svētku sporta sarīkojumu norisē Port Weller parkā, Ontario ezera pludmalē, dominēja volejbola spēles, kuŗas izrīkoja LSAK un vadīja J. Ozols. Spraigas cīņas risinājās volejbolā, sacenšoties iepriekšējo gadu favorītam Hamiltonas DV Sparta, ar Columbus, Ohio, pirmo un otro un Sirakūkas komandu. Jauka un sportiski disciplinēta bija Spartas un Columbus: pirmās komandas finālspēle. Abām pusēm uzgavilēja skatītāji, uzmundrinot spēlētājus aplausiem un saucieniem. Columbus puiši jau bija zaudējuši Spartai, bet bija izturīgāki, un „lasot" punktu pēc punkta 3 setu spēlē, lieca Spartas rūdīto un saliedēto komandu. Tā Columbus ieguva pēc 1967. gada otru reizi ceļojošo Niagaras kausu. Uzvarētāju komandā spēlēja: J. Daiga (kapt.), M. Zemzars, J. Dambrāns, M. Siliņš (Toronto), M. Tīdemanis, G. Bergholcs, bet Spartas komandā: M. Žulps (kapt.), L. Eichvalds, A. Richters, J. Vīlmanis, J. Ozols un A. Ansons.

Sieviešu volejbolā laurus viegli guva Hamiltonas DV Sparta, finālā pieveicot Columbus, Ohio, komandu, tā jau sesto reizi (ar pārtraukumiem) kļūstot draudzības dienu volejbola meistare. Spartas sastāvā spēlēja: Māra Leja (kapt.), Edite Leja, Laimdota Morusa, Dagmara Žulpa, Ilona Krūmiņa, Velta Šūlmane, Helēna Richtere. Zaudētājas — Anda Germane (kapt.), Verēna Dambrāne Stelpe, Dace Ābeltiņa, Inese Spalviņa, Ilze un Rita Švankas. Dūšīgi turējās Rietummičigenas universitātes latviešu valodas kursa komanda (6 meičas). Tās likās jaunākās spēlētājas. Apsveicama jauniešu apņēmība braukt tālu ceļu,lai piedalītos latviešu sporta spēlēs, kas vien jau norāda, cik nozīmīgas latvietības saglabāšanai ir tradicionālās draudzības un jaunatnes dienas, kuŗas ik gadu Kanadas un ASV latviešu jauniešiem rīko Niagarā.

Volejbola galvenie tiesneši bija A. Ansons un E. Pilskalnietis. Uzvarētājiem balvas pasniedza svētku rīcības komitejas pr-dis P. Treiers. Pārrunās ar sporta ļaudīm izskanēja nožēla, ka šogad spēlēs nepiedalījās Toronto latviešu volejbolistu vīriešu un sieviešu komandas.

Jautrajās pārsteiguma spēlēs maisu skriešanā uzvarēja I. Ārgals, bet „lodes grūšanā" A. Šternbergs. Karsti cīnījās virves vilcēji — ASV un Kanadas jauniešu komandas. Iekarsušos vilcējus bija pagrūti atturēt no virves ievilkšanas ezerā.... Sīvajā cīņā uzvarēja „kanadieši" (kapt. J. Zvanītājs).Pārsteiguma spēles vadīja P. Treiers, A. Šteinbachs un St. Timšāns.

Jaukā diena bija pulcinājusi ap 400 svētku dalībnieku, galvenokārt jauniešus, kas nodevās spēlēm, peldējās un dziedāja.. Tālākie svētku viesi bija Kārlis un Erna Zušmaņi no Melburnas, Austrālijā.

Draudzības dienu rīcības komitejā bez P. Treiera vēl darbojās: J. Zommers (pr-ža v. un LNJAK pārst.), A. Šteinbachs, J. Celms, J. Viķelis, J. Andžāns, St. Timšāns, Fr. Barkans un M. Vabale.

O. K.

Vīriešu un sieviešu spēlētāji ar iegūtajām balvām volejbolā sacīkstēs Jaunatnes un draudzības dienās Niagarā, no kreisās: J. Daiga, M. Leja, M. Zemzars, I. Krūmiņa, M. Tīdemanis, V. Šulmane, L. Morusa, P. Raudseps, E. Leja, M. Siliņš, D. Žulpa, J. Dambrāns un H. Richtere.

Foto: B. Savickis

Izmantojiet atvaļinājumu

skaistajā Nipissing ezerā

Sanalulu salā

Ideāla makšķerēšana, sauļošanās, peldēšanās. Laivas. Motori.
Vasarnīcās ūdens un elektrība. Vārīšanas iespējas.

Lūdzu zvaniet tieši: K. Suntažs (code 705) 724 5910